FREEWAVE

Maandelijks Media Magazine

nr. 425
april
2009

Freewave, maandelijks mediamagazine
jaargang 32, nr. 425, april 2009

COLOFON
Exploitatie: Stichting Media Communicatie
Hoofdredacteur: Hans Knot
Lay-out: Jan van Heeren
Druk: EPC

Vaste Medewerkers:
Michel van Hooff (Nederland); Rene Burcksen, Jan Hendrik Kruidenier (VS); Jelle Knot (Internationaal); Martin van der Ven (internetnieuws); Ingo Paternoster (Duitsland); Gijs van der Heuvel (Caribisch Gebied); Radio Magazine (Engeland)

Verantwoordelijke Uitgever
Stichting Media Communicatie, Postbus 53121, 1007 RC Amsterdam
e-mail: rob@mediacommunicatie.nl
web: www.mediacommunicatie.nl

Correspondentieadres:
Hans Knot, Postbus 102, 9700 AC Groningen
e-mail: hknot@home.nl
www.hansknot.com en www.soundscapes.info

Lidmaatschap:

Nederland:	Euro 25,-
Europa:	Euro 30,-
Rest v/d wereld:	Euro 36,50

Einde abonnement?
Op de adresband staat de datum waarop het abonnement afloopt. Vernieuw dit tijdig! Graag uw eigen adres vermelden onder mededelingen van uw overschrijving (zowel via een overschrijvingskaart als elektronisch). U kunt eventueel uw adresgegevens doormailen/ opsturen met verwijzing naar de overschrijving.

Transacties:
ING-rekening: 4065700 t.n.v. SMC, Amsterdam
IBAN: NL85INGB 0004065700 BIC: INGBNL2A

Verzending:
Eventuele klachten inzake verzending, onregelmatige ontvangst en adreswijziging ten alle tijden richten aan: Stichting Media Communicatie, Postbus 53121, 1007 RC Amsterdam

Advertentietarieven:

	eenmalig	tweemalig
1/1 pagina:	Euro 23,-	Euro 34,50
1/2 pagina:	Euro 14 ,-	Euro 23,-
1/4 pagina:	Euro 10 ,-	Euro 16,-

FOTO'S
Indien niet anders vermeld zijn alle foto's uit het Freewave archief.

ISSN NR. 1381-8562

VOORWOORD

Beste lezers,

De film 'The Boat that Rocked' mag dan pure fictie zijn, de zeezenders leverden in de praktijk ook al genoeg spanning en sensatie voor een filmscript. Zo komen we in dit nummer terug op de vermeende spionagepraktijken van RNI én de bomaanslag.

In een tweetal artikelen staat Radio Veronica centraal. In 1969 sneuvelden een aantal programma's die bestemd waren voor immigranten. Zo ook het programma voor de Grieken, gepresenteerd door Dimitra. Zij deed destijds haar beklag in de pers over het verdwijnen van haar programma. Vijf jaar later zouden alle Veronicaprogramma's moeten verdwijnen, maar gelukkig kreeg de VOO in 1975, na een jaar wachten, groen licht om toe te treden tot het bestel. Reden om een Veronicablad uit te geven met daarin veel felicitaties van bedrijven die ook al in de zeezenderperiode partner waren.

In de zomermaanden zullen we uitgebreid aandacht besteden aan het REM-eiland. Rob Olthof's herinneringen gaan nu al naar uit naar RTV Noordzee. En over tv vanaf zee gesproken, het lijkt erop dat er al plannen waren voor een tv-zendschip in het jaar 1963! Waarom deze plannen uiteindelijk nooit zijn verwezenlijkt, zal u na het lezen van het artikel duidelijk zijn.

Veel leesplezier,
Jan van Heeren

INHOUD

Heden en verleden	3
Perikelen	9
Nieuws de wereld rond	14
Nieuws uit Amerika	19
De strijd om de luistercijfers: Veronica 1969	16
Bomaanslag RNI, 15 mei 1971	18
(Jeugd-)herinneringen van Rob Olthof (4)	19
Nieuws uit Engeland	20
Televisiezendschip al gepland in 1963	21
Internet Surftips	25
Commerciële banden van Veronica	26

Elke auteur en adverteerder is verantwoordelijk voor zijn/ haar eigen publicatie. Zonder toestemming van de redactie is gehele of gedeeltelijke overname, in welke vorm dan ook, uit deze Freewave niet toegestaan.

COMMENTAAR

Foto: Deze maand beleeft de film "The Boat That Rocked" wereldwijd zijn langverwachte premiere. De foto is tijdens de opnameperiode gemaakt.

© **Wim van Poelgeest**

Nog even de vermeende spionage en RNI

WO 17 DEC: Vaak komt het nog ter sprake, de vermeende activiteiten van de technici aan boord van de MEBO II, het toenmalige zendschip van RNI. Groots werd in de Telegraaf in 1971, tegen het verschijnen van een boek van de pen van Paul Harris, vermeld dat er aan boord van het vernoemde zendschip spionageactiviteiten zouden plaatsvinden. Enkele dagen achter elkaar kreeg Harris zowaar groots gratis reclame voor zijn nieuwe publicatie, waarin ondermeer zou staan dat de firma MEBO Ltd., eigendom van de Zwitsers Meister en Bollier, in Polen enkele zendschepen aan het voorbereiden was die zouden worden ingezet voor spionage ten bate van de Oostbloklanden. Daarbij kwam nog dat een ontevreden en ontslagen medewerker van RNI, Andrew Dawson, zijn boekje ver te buiten ging.

Spionage aan boord

Hij had een journalist verteld dat aan boord van de MEBO II in de nieuwskamer veel meer werd gedaan dan alleen het voorbereiden van de diverse nieuwsbulletins voor zowel de Engelse als Nederlandse service. Vooral in nachtelijke uren waren er activiteiten die alles te maken zouden hebben met spionageactiviteiten. Het ging zelfs zover dat er gesteld werd dat de radioactiviteiten van RNI slechts als dekmantel golden voor de spionageactiviteiten. Een aantal jaren later, vlak voor het ingaan van de antizeezenderwet, bood Andy Archer schriftelijk aan de directie van RNI in Naarden zijn excuses aan voor het vertellen van deze onzin. Hij had het station onterecht een verkeerde plek in de publiciteit gegeven. Als een soort van eerherstel mocht Andy Archer in het allerlaatste uur van de Internationale Service, op 30 augustus 1974, een overzicht voorlezen van alle deejays van de internationale service tussen 1970 en 1974. Eind goed alles goed, moet hij hebben gedacht.

Nog steeds komt het bovendrijven

De gedachte dat, via het schrijven van de excuusbrief, het hele verhaal inzake de vermeende spionage verleden tijd zou worden, is een verkeerde gebleken. Anno 2008, let wel ruim 34 jaar nadat de brief geschreven is, kwam het onderwerp in de nieuwsgroep zeezenders nog weer ter sprake en ook in een e-mail aan mij gericht door een zekere Tony Kersbergen. Hij had op mijn site de serie foto's, beschikbaar gesteld door Hans Hogendoorn, bekeken en kwam terug op de affaire: 'Ik heb met veel plezier de fotopagina's van Hans ten Hooge bekeken. Wat mij daarbij opviel is het onderschrift bij de foto van Rudi Kagon: 'Rudi Kagon, fan of spion, maar wel bemanningslid'.

Rudi Kagon
(archief Hans Hogendoorn)

Vragen bleven betreffende vermeende spionage

'Hans Hogendoorn heeft jaren op de MEBO II gezeten en om een dergelijke opmerking te maken moet hem toch iets zijn opgevallen aan het gedrag van Rudi Kagon. Zou je hem daar nog eens naar kunnen vragen? Het intrigeert mij nog steeds. Stel dat Rudi een spion was, voor wie en waarom? Een jaar of tien geleden heb ik eens wat uitgebreider met Peter Timmermans gesproken. Hij vond de gedachte dat RNI wellicht op de een of andere manier bij spionage betrokken was belachelijk.'

Hans Hogendoorn in de grote studio B (archief H. Hogendoorn)

Hans Hogendoorn

De meest logische weg was de mail van Tony dus door te sturen naar Hans Hogendoorn met de vraag eens een blik op deze te werpen en binnen een paar uur kwam de volgende reactie terug: 'Het opvallende aan Rudi Kagon was zijn bijna overvriendelijk optreden, hij was echt fan van de DJ's. En ook tegenover de bemanning gedroeg hij zich heel gedienstig, zodat hij uiteindelijk één van hen werd, die voor bijna alle klussen in te zetten was. Maar zou het een dubbelrol geweest zijn? Later las ik in een verhaal de suggestie dat hij door het kantoor Zürich als een soort mol zou zijn ingezet om rechtstreeks over allerlei Nederlandse zaken te kunnen rapporteren. Maar uit datzelfde verhaal zou je ook kunnen opmaken dat hij door derden was geparachuteerd om alles over de organisatie goed in de gaten te kunnen houden. Wie die derden geweest zouden kunnen zijn is nooit duidelijk geworden. Zo men al op zoek zou

zijn geweest naar mogelijke spionageactiviteiten, dan zou dit een erg opzichtige poging geweest zijn.

Geen goede plek
Maar ieder weldenkend mens kon begrijpen dat een radiozendschip, verankerd vlak bij de kust van Scheveningen niet het meest aangewezen middel was om geheime internationale verbindingen af te luisteren. Waar hadden die verbindingen dan moeten lopen? In Scheveningen? Het kustwachtstation Scheveningen Radio werkte, ondanks die naam, al tientallen jaren vanuit IJmuiden, en was overigens niet geheim, maar in dienst van de civiele scheepvaart. Militaire objecten lagen in Den Helder, en mogelijk op het nabijgelegen vliegveld Valkenburg. De MEBO II lag op een relatief ondiepe plek. De internationale noord-zuidvaargeul, waar zich mogelijk onderzeeboten of andere marinevaartuigen konden bevinden, lag vele mijlen verderop.

DDR
In theorie zou een radiosignaal van zo'n marineschip, bijvoorbeeld op de langegolf, ontvangen kunnen worden en in coördinatie met een ontvangstation in bijvoorbeeld het noorden van Oost-Duitsland had zo'n schip dan uitgepeild kunnen worden. Maar daarvoor heb je een 24-uurs uitluistering nodig, en een gelijktijdige doorsturing en verwerking van het signaal. En die mensen waren er gewoon niet. Ontvangst van FM- en AM-omroepzenders was al moeilijk, laat staan van andere kortegolfzenders waarop informatie te horen moest zijn. Satellietverbindingen waren nog in ontwikkeling, en daarvoor zouden grote paraboolschotelantennes nodig geweest zijn. Die dan ook nog continu uitgericht moesten worden in verband met het onstabiele karakter van een schip. Die technieken zijn pas later ontwikkeld. Allemaal James Bondfantasieën dus.'
Ik denk dat een duidelijker antwoord niet mogelijk is en ga er toch vanuit dat het onderwerp nu en dan weer de kop zal opsteken omdat het een onnodig mysterie aan de geschiedenis van RNI toevoegt.

Aanvullingen
DO 18 DEC: Een drietal aanvullingen. Zo rond Election Day op Radio Caroline, uitzendend van de MEBO II in 1970 draaide Carl Mitchell een paar keer het nummer 'Midnight hour' van Booker T and the MG's als tune. Op Radio 819 was het Krijn Torringa die een hele oude tune van Willy Schobben uit de mottenballen haalde en wel het nummer 'Beachparty'. Tenslotte meldde Jan Hendrik Kruidenier ons ook nog eens dat het nummer 'Experience' van André Brasseur in 1977 door de deejays van Radio Mi Amigo als filler werd gebruikt.

Nicknames
ZA 20 DEC: Er is weer een aantal bijnamen toe te voegen aan de lange lijst die we al jarenlang aan het aanvullen zijn. Ian McRae op Radio City gebruikte bijvoorbeeld de toevoeging 'Micside' Ian McRae. Op Caroline International was het 'with the goon' Spangles Muldoon. Radio Essex bracht ons Ed Laney die 'Six foot three Swedish giant Eric Peterson' bij herhaling toevoegde aan zijn deejaynaam. Tenslotte op Radio 270 Ross Randell 'Your five foot bundle of joy'. (foto)

Nog meer aanvullingen
ZO 21 DEC: Luisterend naar een band met jingles, die door Peter Holland gebruikt werd op RNI, kwam naar voren dat hij zowel Toon Hermans met: 'Laat me zingen van regen en zonneschijn' als ook 'De zomerzon' van de Makkers bij herhaling had gebruikt voor jingles. Het voert ons mee terug naar de jaren zeventig.

Vele jaren geleden en wel 44
WO 23 DEC: Een e-mail van Peter van den Berg, eens zeezendernieuwsvolger namens de redactie van de Volkskrant: 23 december 1964, vandaag 44 jaar geleden het begin van Radio London en dan bedoel ik echt de enige, namelijk BIG L at sea. Neem maar een taartje. Ja? 44 jaar geleden. Zijn wij nu zo oud, of gaat de tijd zo snel? Groeten! Peter van den Berg. Zolang wij nog regelmatig terugdenken aan de geweldige dagen die we toen beleefden dankzij onze eigen transistorradio en hetgeen geboden werd vanaf internationale wateren voor de Britse kust vallen we nog niet in de groep van vergeetachtigen, en dat is zondermeer weer een pluspunt te noemen.

Verlenging:
WO 24 DEC: Vanaf het eiland Man ben ik door de organisatoren achter de tentoonstelling over Caroline North gevraagd mijn geleende spullen wat langer ter beschikking te stellen. Officieel zou de tentoonstelling per 1 januari worden gesloten, maar men besloot de opening tot 1 april te verlengen. Toen recent bekend werd dat de film 'The boat that rocked' in de maand april pas in de bioscopen komt, vond men het een goed idee de tentoonstelling te verlengen tot en met de maand augustus. Dus als je denkt een leuke vakantie te willen hebben, boek dan een reisje naar het

eiland Man.

35 jaar geleden

DO 1 JAN: Met vrijwel alle deejays die destijds in 1974 werkzaam waren op Radio Mi Amigo wordt vandaag, 1 januari 2009 via www.radiomiamigo.eu teruggeblikt op het Vlaams/Nederlandse station. Vrijwel de voltallige originele DJ-ploeg uit de roemruchte beginperiode van de zeezender Mi Amigo neemt nogmaals plaats achter de microfoon om in jubileumprogramma samen met de luisteraars van toen en nu 35 jaar Mi Amigo te vieren. Maar liefst 12 uur lang staat Radio Mi Amigo 192 stil bij 1 januari 1974. 's Morgens vanaf 10 uur wordt eerst aandacht geschonken aan twee gezichtsbepalende mensen, die er helaas niet meer bij kunnen zijn. Uiteraard grondlegger Sylvain Tack, die van 10 tot 11 uur wordt herdacht. Norbert zorgt voor de presentatie en denkt samen met andere direct betrokkenen terug aan de radiopionier. Daarna wordt een hommage aan Joop Verhoof uitgezonden, middels studiofragmenten van zijn programma's en herinneringen aan Joop van oudcollega's en vrienden. Een en ander wordt ingeleid door Ton Schipper. Vanaf 12 uur klinkt nogmaals het eerste uur van Mi Amigo uit 1974, maar deze keer in studiokwaliteit.

Joepie Top 50

Daarna geeft Bert Bennett, samen met Bert van der Laan, vanaf 13 uur de aftrap voor een 5 uur durende uitzending van een antieke Joepie Top 50 uit begin 1974. Om 14 uur is het de beurt aan Will van der Steen en Johan van den Berg. Norbert neemt het derde deel van 15 tot 16 uur voor zijn rekening. Frans van der Drift is samen met Peter Hoogwerf te beluisteren in het vierde uur Top 50 en Ad Petersen (Ad Roland) en Frans van der Meer presenteren de bovenste 10 platen tot 18 uur. Tussendoor wordt ook tijd ingeruimd voor Secco Vermaat, die om gezondheidsredenen niet presenterend aan het evenement kan deelnemen. In ieder geval maakte Secco een speciaal voor dit gebeuren geschreven bijdrage, waaraan in de Top 50 ruim aandacht wordt geschonken. Meteen daarna weerklinkt als vanouds 'Manneke Pop'. Peter van Dam dus, die ook de hele dag nadrukkelijk is te horen in de speciale vormgeving van dit jubileumprogramma!

Specials

Na 19 uur wordt aandacht geschonken aan de jingles en commercials van Radio Mi Amigo uit de beginperiode. De vele

markante jingles en commercials geproduceerd door Eddy Govert staan centraal tot 20 uur. Met niet alleen een uitgebreid gesprek met de componist van ondermeer het fameuze Mi Amigo-lied, maar ook nog een prachtverrassing aan het eind. Daarna vertelt Steve England alles over zijn Sonovox jingles, zijn roemruchte piratenavonturen en zijn jingleproducties. Tot slot volgt na 21 uur Mi Amigo's eerste officiële programmaleider, Andy Archer.

De technici

DO 25 DEC: Robert Clancey, de man die de naam van het Monitor Magazine op internet hoog houdt, stuurde me recentelijk een aantal e-mails toe, waarin een vraag naar voren kwam: 'Ik weet dat er een vraag is die ik je al een hele tijd wilde stellen, maar steeds maar bleef liggen. Wat is er eigenlijk gebeurd met de diverse zendertechnici van Radio Atlantis, Radio Caroline en RNI. Wat doen ze heden ten dage? De namen die bij mij naar boven komen zijn die van Peter Chicago, Bob Noakes, Andy Anderson, Robin Adcroft en Dick Palmer. Van de laatste weet ik dat hij technicus was, maar niet of hij ook zendertechnicus was.'

Twee in één

Andy Anderson heeft al vele jaren geleden zijn eigen bedrijf opgezet, waarbij hij zenders levert en installeert binnen de omvangrijke wereld van de Indepedant Local Radio. Eén van de onderhoudstechnici die hij in dienst heeft is Peter Murpha, ofwel Peter Chicago. Bob Noakes heeft zijn eigen technisch bedrijf, dat hij vanuit Amsterdam runt. Robin Adcroft en Dick Palmer zijn twee grote technici, die zich vanuit allerlei landen ter wereld hebben laten inhuren voor technisch onderhoud in zenderparken.

Wat gebeurde er met andere technici?

Robert ging verder met de vraag wat er met andere technici uit de jaren zeventig gebeurde. Een naam die me direct te binnen schiet is die van Mike Ross, die in 1970 op de MEBO II kwam te werken en later andermaal voor Meister en Bollier werkte. Hij was tot in de laat jaren tachtig als technicus op freelance basis bezig en deed ook aan

drive-in shows. In 1987 ontmoette ik hem voor het laatst in Londen, waarna alle contacten in het niets verdwenen. Ook Young Paul Rusling was af en toe inzetbaar op de Mi Amigo en zou later betrokken worden bij het inrichten van de Communicator tot Laser 730. Ook hij is door allerlei stations, in Europa en het Midden-Oosten bij herhaling ingehuurd voor technisch advies en onderhoud. En zo zijn er natuurlijk meer namen te noemen, hetgeen ik overlaat aan de lezers, die dus andermaal interactief mee kunnen doen dit rijtje compleet te krijgen via HKnot@home.nl

Reactie vanuit Wales

DO 25 DEC: Er kwam ook een reactie op een aantal eerdere berichten in Freewave en het Hans Knot International Radio Report, afkomstig van 'Coconut' ofwel Mike Kerslake. Hij schreef: 'Het is altijd weer een plezier het report te lezen en van de laatste uitgave straalden de herinneringen er weer af. Allereerst was het leuk de bijdrage van Paul Fraser tegen te komen. Ik werkte met hem aan boord van de Voice of Peace in 1987. Ik herinner me hem als een erg jonge deejay, maar met veel kennis van allerlei zaken. Hij sprak bijvoorbeeld veel beter de Franse taal dan ik. Bij de presentatie van het klassieke programma wist hij de namen van de componisten, de uitgevoerde werken en de uitvoerenden probleemloos te noemen. Hij had een heel moeilijke eerste periode aan boord van het zendschip. In die tijd was er een geheel aan verschillende karakters aan boord. Dit bracht niet alleen veel wrevel op maar ook het maken van bizarre grappen onder elkaar. Paul Fraser heeft veel geleden in die eerste periode bij de Voice of Peace.

Zijn eigen gang

Paul Fraser ontglipte mij als het ware doordat hij zichzelf in zijn programma een soort van vrijheid veroorloofde waardoor hij van de playlist afweek. Hij wist een prachtig mooi programma te creëren waarbij er een mooie golf van muziek ontstond. Het kwam toch overeen met mijn programma-idee, dat ik nooit op papier had gezet maar dat ik wel elke deejay had proberen duidelijk te maken. Ik herinner me dat Paul nogal eens collega's aan het observeren was die verslapten in het accuraat werken, maar daarbij zijn mond bleef houden. Dat kon later in de productiestudio nogal eens tot rare lachpartijen leiden. Immers waren we ook gewend om na theetijd regelmatig de langdradige aircheck tapes te beluisteren en elkaar al dan niet positief te bekritiseren.

Dan mijn oud scheepsmaat Steve Conway

Het was goed te lezen dat hij eindelijk zijn boek laat uitgeven. Hij heeft dit al jaren beloofd te schrijven. Ik heb zowel in de periode 1987-88 en later in 1989 met hem aan boord samengewerkt en het doet me goed binnenkort zijn verhalen te kunnen lezen, vooral over de periode dat er de meest vreemde zaken gebeurden aan boord van de Ross Revenge.

Treinen, trams en...

Tenslotte vond ik het prachtig het artikel te lezen over Tom Mulder en zijn liefde voor treinen, trams en de radio. Ik ben een van de velen die altijd gefascineerd is met het treinwezen, zowel de normale als de modeltreinen. Ik weet dat enkele van mijn voormalige collega's dezelfde interesse in spoorwegen hadden. Walter Simons en ik hebben urenlang over dit onderwerp met elkaar gedeeld. Ook hebben we elkaar na ons radioavontuur wederzijds weer opgezocht. En ik denk dat Walter nog steeds een modelspoorbaan in zijn huis heeft.

Aan boord van het Peace-schip, 1987. V.l.n.r.: Tony O'Reilly, Mike Kerslake (Coconut), Paul Fraser en op de achtergrond Alex Lee

Nick Jackson is een van de andere oude radiovrienden die een grote interesse in spoorwegen had en we brachten meer tijd door met het praten over deze hobby dan over radio en muziek.

Arie Swets
Tijdens mijn laatste bezoek aan Nederland heb ik een zeer prettige dag doorgebracht met Arie Swets in het Spoorwegmuseum in Utrecht. Arie had niet veel interesse in spoorwegen vooraf aan ons bezoek, maar hij vond die dag net zo fantastisch als ik deze beleefde. U ziet een foto van hem in Utrecht, terwijl de andere foto mezelf toont tijdens een ritje in een countrypark bij Bristol (pagina 6). Ik weet ook dat een erg bekende Caroline technicus een grote modeltrein in zijn huis heeft. Ik ben bezig mijn modelspoortrein uit te breiden met een Lima HO model van de Nederlandse Koploper. Vanuit Pembrokshire in Wales de beste groeten van Mike Kerslake.

Feestje
De volgende die zich meldde is Gerry Zieler, die zowel op Radio Essex als Radio 270 heeft gewerkt: 'Hoi Hans, als altijd dank voor de laatste nieuwsbrief. Hierbij een foto, die aantoont dat er nog steeds contact is tussen voormalige medewerkers van Radio Essex. Dit keer kwamen we samen om de zestigste verjaardag te vieren van Greg Bance ofwel Roger Scott. We hebben een lunch genoten in de 'Dog and Duck' pub in een onbekend dorp in Kent, genaamd 'Plucks Gutter'. Deze pub wordt gerund door Sue Faff, die ten tijde van Radio Essex ons iedere dag een brief schreef. We hadden dus bij Radio Essex in ieder geval één luisteraar.'

Interview met oud directeur van Radio 270
VR 26 DEC: Zijdelings viel al even de naam van Radio 270. Vanuit Tel Aviv vandaag een e-mail waarin Mike Brand me attent maakte op een recent artikel in de 'Northern Echo', een krant in Engeland. Het gaat over de loopbaan van Wilf Proudfoot, waar ook uitgebreid het Radio 270 gebeuren ter sprake komt.
http://www.thenorthernecho.co.uk/features/3922588.Trance_formations

T-shirts
Ze blijven komen, de foto's waar zeezender T-shirts op staan afgedrukt. Enkele nummers geleden liet ik de foto zien waarop 'The Fight For Free Radio' shirt werd getoond, hangende aan een muur in mijn huis. Dit shirt werd uitgebracht in 1970 toen de grote demonstratie in het gevecht voor vrije radio plaatsvond in Londen. Dit als protest tegen het inzetten van stoorzenders door de Britse autoriteiten. Toen ik weken later op zoek was naar een andere foto, viel mijn oog in mijn archief op hetzelfde T-shirt maar nu gedragen door een persoon. (zie pag. 8) De foto is in 1971 gemaakt door Rob Olthof op een van de trips in de richting van de zeezenders voor de Nederlandse kust. De foto is geschoten aan boord van de MV Dolfijn. Het is één van de vele schepen die werden gehuurd door Hans Verbaan van de FRC Holland destijds. Heb je ook een oude foto met daarop een T-shirt, met daarop reclame voor een radiostation? Stuur een jpg naar HKnot@home.nl

Arie Swets

Adriaan van Landschoot terecht onderscheiden
VR 2 JAN: De Radiopersoonlijkheid 2008 is Adriaan van Landschoot geworden en hij kan worden bijgeschreven in de radiogeschiedenisboeken. Dit heeft de redactie van RadioVisie bekend gemaakt. Over de carrièretrofee, de Lifetime Achievement Award (om het verstaanbaarder te maken met een goed Nederlands begrip), wordt enkel bin-

V.l.n.r.: Roger Scott, Lorraine Hayes, Sue Fagg née Cash, Guy Hamilton, Mark Wesley, Mike Brereton en Michael Cane

1971
(zie pag. 7)

nenskamers beslist. Begin december 2008 werden alle medewerkers (redacteuren én correspondenten) van RadioVisie gevraagd om hun kandidaat naar voor te schuiven. Bij het sluiten van de publieke stemronde, werden ook de stemmen geteld voor hij of zij die we de carrièretrofee willen overhandigen. Een onderscheiding, waarvoor aan enkele bijzondere voorwaarden moet worden voldaan.

België

Allereerst is de Lifetime Achievement Award in het leven geroepen omdat men in België niet altijd even zorgvuldig omgaat met zijn radiogeschiedenis. Steevast zijn er personen die een bepalende rol hebben gespeeld, maar daarvoor nauwelijks erkenning kregen. Een beter bewijs van het 'geen sant in eigen land'-syndroom, is het feit dat die nobele radiomakende Vlaming in het buitenland vaak wel bekend(er) is, en (meer) gewaardeerd wordt. Tenslotte mag de winnaar ook geen nieuwkomer zijn, maar minstens 25 jaar kunnen terugblikken. Ofwel, al die tijd bezig geweest zijn, ofwel in het verleden een bijdrage hebben geleverd aan het nationale radioproduct die geschiedenisbepalend was.

Drie niet geringe voorwaarden dus om de RadioVisie Lifetime Achievement Award te verdienen. De winnaar krijgt als trofee, voor uitzonderlijk bewezen diensten, de unieke 'zendlamp'. Het belangrijkste onderdeel van de oude AM-zender, keurig gemonteerd op een marmeren voet met gegraveerde naamplaat. Omdat iedere zendlamp op zichzelf uniek is, geldt dat bijgevolg ook voor deze trofee.

Het oordeel

De redactie van RadioVisie heeft geoordeeld dat de carrièretrofee 2008 naar Adriaan van Landschoot gaat. Hij volgt Peter van Dam (2003), Radio Vlaanderen Internationaal (2004), Georges Decaluwé (2005), Sylvain Tack (2006) en Michel Follet (2007) op. Dat deze bijzondere Oost-Vlaming met de eer gaat strijken, zal de echte radiokenners niet verbazen. De opkomst en de glorieperiode van de zeezenders en het tomeloze succes van de... nota bene Nederlandse Radio Veronica en Radio Noordzee Internationaal in Vlaanderen, wekten de belangstelling van de in 1973 pas 25-jarige zakenman. Op dat moment exploiteerde hij een keten van succesvolle boetieks onder de naam 'Carnaby Street'. Bovendien was Van Landschoot ook actief binnen de nationale muziekscène. Een platform om de eigen producties uit te kunnen zenden, was mooi meegenomen. Na enig cijferwerk kwam hij destijds tot de conclusie dat het goedkoper was een eigen radiostation te beginnen dan te adverteren bij de Nederlanders of op hun stations zijn plaatjes te laten draaien.

Er was een wet

Helaas stond de Belgische wetgeving een eigen zender radicaal in de weg. Maar hij die zoekt, die vindt meestal wel een oplossing. Na enkele gesprekken met de Caroline directeur bereikte Adriaan van Landschoot een akkoord met Ronan 'O Rahilly, de eigenaar van het zendschip de MV Mi Amigo. Van Landschoot kon er daarom de hoofdzender huren. Toen Radio Atlantis daadwerkelijk in de ether kwam, smeerden de kranten het verhaal paginabreed uit. Op 15 juli 1973 om 12.00

Adriaan van Landschoot

uur gingen de uitzendingen van start. De studio's bevonden zich in het Nederlandse Oostburg, Nederland had toen immers nog geen anti-zeezenderwetgeving.

Deejayteam en Adriaan Van Landschoot in 1974
Radio Atlantis was een succes en haalde binnen een week van uitzendingen al een half miljoen luisteraars. BRT-Radio had voor het eerst sinds 1962, toen met Radio Antwerpen vanaf het zendschip Uilenspiegel, concurrentie vanuit... 'eigen land'. Het avontuur met Radio Atlantis duurde tot 31 augustus 1974, toen ook in Nederland zeezenders niet langer getolereerd werden. De pogingen om Radio Atlantis verder voort te zetten vanaf een Brits oorlogsfort in de monding van de Theems (eind 1974) en als vrije radio vanuit Maldegem (1980) draaiden op niets uit.

Mi Amigo 272
Wel investeerde Adriaan van Landschoot nog in het tweede zendschip van Radio Mi Amigo (de MS Magdalena) en ijverde (en betaalde) hij voor een vervroegde vrijlating uit een Parijse gevangenis van Sylvain Tack, de oud-eigenaar van Radio Mi Amigo. Intussen bleef Van Landschoot ook een vurig pleitbezorger van de Vlaamse muziek. Bij de publieke omroep leerden ze hem vooral kennen toen hij, midden in Het Journaal, opdook om te protesteren tegen 'hun afkeer voor Vlaamse muziek', of toen hij zich vastketende aan de toegangspoort van de BRT. Het Eurovisie Songfestival en de komst van VTM gaf hem de nodige kansen om zijn artiesten in de schijnwerpers te plaatsen. Stella, Dream Express, Enzo en Petra werden daardoor snel populair. Met het Adrivalan Orchestra en het koor Fine Fleur behaalt hij momenteel grote successen in België en het buitenland.

Dank aan: Hans Hogendoorn, Tony Kinsbergen, Rob Olthof, Martin van der Ven, Robert Clansy, Mike Kerslake en Jean Luc Bostyn.

Samenstelling: HANS KNOT

MA 15 DEC: Toch iets anders dan een avondprogrammering via 100%NL want vandaag wordt bekend dat GrootNieuwsRadio een doorstart maakt op 5 januari met gepresenteerde programma's. Dat heeft programmadirecteur Evert ten Ham vandaag meegedeeld tegenover een journalist van het Nederlands Dagblad. De doorstart volgt, nadat een dreigend faillissement van GrootNieuwsRadio door toezeggingen van luisteraars werd afgewend. Het christelijke station dreigde het afgelopen weekend kopje onder te gaan door een tekort op de begroting van 350.000 euro. GrootNieuwsRadio heeft volgens Ten Ham al meer dan drie ton aan financiële toezeggingen binnengekregen om dat gat te dichten. Ten Ham: "En het loopt nog steeds door met de toezeggingen. Het is als een wonder." Tot nu toe was ondernemer Floor de Groot de enige geldschieter. Hij stak het afgelopen jaar meer dan een miljoen euro in GrootNieuwsRadio. Men stelt nog 700.000 euro nodig te hebben om in heel 2009 uit te kunnen zenden.

GrootNieuwsRadio
1008 AM

MA 15 DEC: De NPS, AVRO en VPRO gaan het komende televisieseizoen experimenteren met het uitzenden van registraties van toneelvoorstellingen. Lennart van der Meulen (foto), de zendercoördinator van Nederland 2, verwacht dat er per uitzending 120.000 tot 150.000 mensen zullen worden bereikt. De Stichting Theater en Televisie (STTV) en de omroepen gaan voor elk seizoen zes producties uitkiezen die samen een goed beeld geven van het toneelaanbod, maar die ieder voor zich ook geschikt zijn voor uitzending op televisie. "Deze voorstellingen zullen met de meest geavanceerde techniek worden opgenomen en integraal door NPS, AVRO en VPRO worden uitgezonden." De eerste uitzending van een toneelvoorstelling is tegen het einde van de maand augustus te verwachten, mogelijk in het weekeinde van de Uitmarkt. De eerste voorstellingen zijn: 'Het temmen van de feeks' van Toneelgroep Amsterdam en 'De Koopman van Venetië' van de Theatercompagnie.

MA 15 DEC: Margreet Teunissen, de zendermanager van Radio 4 en 6, vertrekt binnen de publieke omroep. In goed overleg met de NPO is besloten dat zij per 1 februari 2009 haar functie neerlegt, vanwege een verschil in visie over het te voeren beleid. Beide partijen betreuren dit, aldus NPO-directeur Radioprogrammering Jan Westerhof in een persbericht. Margreet Teunissen is negen jaar werkzaam geweest als zendermanager van Radio 4. Op een later moment kwam daar ook dezelfde taak bij Radio 6 bij.

MA 15 DEC: Analoge kabeltelevisie is voor Turkse en Marokkaanse jongeren veel belangrijker dan voor ouderen. 69% van de Turken, jonger dan 30 jaar, kijkt via de kabel; dat is bijna twee keer zoveel als ouderen (38%). Bij Marokkanen geldt dat circa de helft van de jongeren (ook) via de schotel kijkt, tegen ruim driekwart van de ouderen. De andere helft van de Marokkaanse jongeren geeft aan nooit via de schotel te kijken, terwijl dat maar voor een vijfde van de Marokkaanse ouderen geldt. Dat blijkt uit het onderzoek dat MCA Communicatie uitvoerde in opdracht van het landelijk steunpunt voor programmaraden, Kabelraden.nl. Het onderzoek is gedaan onder Marokkanen, Turken, Surinamers, Antillianen en autochtonen in de vier grote steden in Nederland.

DI 16 DEC: De hoofdredacteur van NOS Nieuws, Hans Laroes, is uit het Genootschap van Hoofdredacteuren gestapt. Over de beweegreden wil de woordvoerder van Laroes verder weinig kwijt. "Hans Laroes heeft daar op dit moment niets aan toe te voegen." Villamedia meldt dat de recente brandbrief van 44 uitgevers, hoofdredacteuren en directeuren van dagbladen en tijdschriften Laroes in het verkeerde keelgat is geschoten. Daarin roepen zij de minister van mediazaken Ronald Plasterk (PvdA) op een einde te maken aan de in hun ogen oneerlijke concurrentie tussen de publieke omroep en de geschreven pers.

WO 17 DEC: Het muziekstation TV Oranje gaat onderzoeken of het tot het publieke bestel kan toetreden. TV Oranje is in Nederland via de kabelexploitanten te ontvangen, bij KPN digitaal en via de satellietleverancier CanalDigitaal. TV Oranje richt zich op de kijkers die liefhebber zijn van de Nederlandstalige muziek. Aanleiding voor de stap naar Den Haag is de gestage opmars van TV Oranje in kijkeraantallen en de uitverkiezing tot 'Beste digitale station van 2008' door de lezers van de televisiegids Totaal TV, aldus directeur Gerard Ardesch van TV Oranje.

WO 17 DEC: Herman van Gelderen wordt per 1 januari 2009 benoemd tot projectmanager van de Afrika-redactie van Radio Nederland Wereldomroep. In deze nieuwe functie geeft Van Gelderen mede vorm aan het uitbouwen van de media-activiteiten van de Wereldomroep in Frans- en Engelstalig Afrika. De Wereldomroep wil zich in Afrika nadrukkelijker manifesteren met korte audio- en videoreportages op de websites van partners, waarmee de Nederlandse internationale omroep samenwerkt. Van Gelderen was hiervoor ondermeer hoofdredacteur bij de actualiteitenrubriek Netwerk en werkzaam bij RTL Nieuws.

DO 18 DEC: Omroep Max blijft de komende jaren op televisie te zien als wel op de radio te beluisteren. De ouderenomroep heeft het aantal van 150 duizend betalende leden overschreden, dat nodig is om te mogen blijven bestaan als publieke omroep. Een woordvoerder van Max maakte dit bekend en inmiddels heeft Omroep Max meer dan 173 duizend leden. De omroep, die ruim twee jaar geleden begon met 62 duizend leden, moest voor 1 april volgend jaar minimaal 150 duizend betalende leden kunnen overleggen aan het Commissariaat voor de Media. Ook Omroep Llink moet hieraan voldoen om te blijven bestaan. De 'duurzame' omroep is nog hard bezig met het werven van nieuwe leden. Het aantal betalende leden heeft ook invloed op de zendtijd van een omroep. In april vindt er een zogenaamde vijfjaarlijks meetmoment plaats. Dan geldt de regel: hoe meer leden, hoe meer geld en zendtijd in de periode 2010 tot 2015.

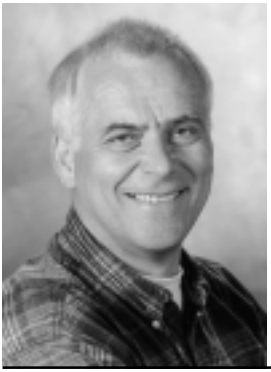

DO 18 DEC: Traditiegetrouw zendt de NOS op nieuwjaarsdag het skischansspringen in Garmisch-Partenkirchen uit, maar met de traditie dat Evert ten Napel (foto) dit evenement presenteert breekt de omroep. Ten Napel, die sinds 1983 bijna elk jaar commentaar gaf bij deze tak van wintersport, liet vandaag weten daar flink van te balen. Volgens een NOS-woordvoerder is er echter een journalistieke keuze gemaakt. Ten Napel (64) stopt volgend jaar met zijn vaste dienstverband bij de NOS, waarna hij nog wel als freelancer aan de omroep verbonden blijft. De NOS-leiding dacht dat Ten Napel geen zin meer zou hebben in de klus en wilde bovendien zijn opvolger, Ayolt Kloosterboer, de kans geven om voor de volgende winterspelen nog wat 'vlieguren' te maken. De NOS-leiding stelde Ten Napel niet van deze beslissing op de hoogte, waardoor hij het nieuws via andere bronnen moest horen. De NOS betreurt de gang van zaken en gaat alsnog met de commentator om tafel zitten om de beslissing te bespreken.

DO 18 DEC: Televisiestation Het Gesprek maakt per 5 januari een sterke doorstart. De programmering wordt aanzienlijk uitgebreid door een aantal strategische en financiële samenwerkingsverbanden met de BBC, de Nationale Postcode Loterij, het Concertgebouw, het Koninklijk Concertgebouworkest en het opleidings- en kennis-centrum De Baak. Als eerste ter wereld zal het Nederlandse televisiestation tweemaal per avond het BBC World News ondertiteld uitzenden. De BBC levert daarnaast ook wekelijks nieuwe programma's als 'HARDtalk', 'World Business Report', 'Click' (over wetenschap), 'Imagination' (over cultuur) en 'Fast Track' (over reizen). 'Breaking News' en bijzondere award- programma's van de BBC krijgen ook een plek op het televisiestation. In 2009 bestaat de Nationale Postcode Loterij 20 jaar en men grijpt deze feestelijke gebeurtenis aan om de 57 door haar gesteunde goede doelen in 2009 als geste elke vrijdag een platform te bieden op Het Gesprek. Het Concertgebouw en Koninklijk Concertgebouworkest leveren wekelijks op zondagmiddag de beste concerten, gevolgd door gesprekken met befaamde solisten en dirigenten onder leiding van journalist Frénk van der Linden. In samenwerking met het kennis- en opleidingscentrum De Baak wordt een serie programma's over leiderschap en ondernemerschap gemaakt. Ruud Hendriks, Algemeen Directeur van Het Gesprek: "Wij zijn ontzettend blij met deze positieve ontwikkelingen. De positionering van onze nieuwe partners sluit naadloos aan bij de doelstelling van Het Gesprek. Dankzij deze unieke samenwerkingsverbanden wordt het station in 2009 volwassen."

DO 18 DEC: Tijdens de afscheidsreceptie van Roel Dijkhuis is hij benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau. Roel Dijkhuis woont in Eelde en is sinds 1990 directeur van RTV Noord in Groningen. Volgens een woordvoerder van de gemeente Tynaarlo, waaronder Eelde valt, heeft hij de regionale omroep uit een diep dal gehaald. Daarnaast was Dijkhuis actief voor de Stichting Eurovoetbal en het Prins Bernhard Cultuurfonds.

VR 19 DEC: De publieke landelijke omroep stopt op 31 december aanstaande met het doorgeven van vijf publieke themakanalen. De twaalf overige kanalen zullen blijven bestaan. Het einde van de vijf kanalen was al eerder aangekondigd. Een deel van de programmering van de te schrappen kanalen zal zijn plek moeten vinden bij de blijvende twaalf themakanalen. Ook zullen ze deels, al dan niet op aanvraag, per programmatitel via 'Uitzending Gemist' via internet beschikbaar blijven. De vijf kanalen die gaan verdwijnen zijn het evangelische Omega TV (EO), het educatieve Nederland E (RVU-Teleac/NOT), Dier & Natuur TV (AVRO) en het alternatieve muziekkanaal 3voor12 Central (VPRO) alsmede 3voor12 On Stage (VPRO). De 3voor12 kanalen van de VPRO gaan wel op internet door.

MA 22 DEC: Albert Verlinde heeft aangekondigd over drie jaar met zijn televisiewerk te zullen stoppen. Dat liet de presentator van RTL Boulevard vandaag in het AD weten. "Nog drie jaar. Zoals het er nu uitziet, stop ik dan met mijn televisiewerk. Dit leven vraagt veel energie. Ik wil wel verder in het theater. Ik ben overtuigd dat ik zonder televisie kan. Ik ben niet zo'n BN'er die het op vakantie in Parijs mist om bij de bakker herkend te worden. Wel zal ik de ontspanning missen die Boulevard me brengt. Het is gewoon uiterst leuk zo'n programma te maken." Albert Verlinde zegt zich gemakkelijk aan situaties aan te passen, maar dat kost hem wel veel energie. "Of ik nu Boulevard presenteer, of bij iemand op bezoek ga in het ziekenhuis, altijd is het dan: 'pats-boem, daar ben ik'. Daardoor krijgen mensen hoge verwachtingen van je." Voortdurend loopt hij op zijn tenen, "Op mijn vijftigste wil ik dit dan ook niet meer hoeven doen." Toen Albert Verlinde met de copresentatie van RTL Boulevard begon, moesten de BN'ers wel even aan wennen. Zo dreigde de manager van Jody Bernal een knokploeg op hem af te sturen. Inmiddels heeft de gossipjournalist geen vijanden meer in 'het wereldje'. "Dat komt ook omdat ik niet voor mensen wegloop wanneer ik iets over ze zeg. Anderen, zoals Robert Jensen, roepen de meest verschrikkelijke dingen over anderen, maar geven nooit thuis als je ze ter verantwoording wilt roepen", aldus Verlinde (foto).

MA 22 DEC: Ton van Brussel stopt als NOS-ombudsman. Anderhalf jaar geleden startte de NOS met het experiment van een eigen ombudsman. Per 1 februari, als Van Brussel stopt, wil de omroep door met een nieuwe ombudsman, zo maakte de omroep bekend. NOS-directeur Gerard Dielessen zegt, na een evaluatie, tevreden te zijn over het instituut, dat de keuzes van de NOS transparanter moest maken. Wel heeft de NOS besloten dat de volgende ombudsman meer tijd dan de gebruikelijke week krijgt om dieper op kwesties in te gaan. De nieuwe ombudsman zal worden aangesteld voor minimaal drie jaar. Ook wordt de website van de ombudsman verbeterd. Pogingen om een ombudsman in te stellen voor de gehele publieke omroep zijn volgens NOS-directeur Dielessen mislukt. Ton van Brussel vond zijn bestaan als ombudsman 'te geïsoleerd' om langer vol te houden, zo zegt hij. Afgelopen zomer deelde hij intern bij de NOS mee te willen stoppen met zijn functie. Hij behandelde ongeveer een klacht per dag.

MA 22 DEC: Paul de Leeuw en Giel Beelen zijn vanaf 6 februari wekelijks bij de VARA te zien met het aloude programma 'Top of Flop'. Dat heeft een woordvoerder van de omroep bekendgemaakt. Het programma is een remake van de gelijknamige muziekshow die in 1965 voor het laatst op televisie te zien was. In het programma stelt deejay Giel Beelen elke week nieuwe nummers aan, die worden gerecenseerd door een wisselend panel en door het publiek van de show. Paul de Leeuw neemt de presentatie van de show op zich. In de eerste aflevering nemen oud Toppop presentator Ad Visser en judoka Dennis van der Geest plaats in het panel. (Op de foto: herman Stok)

MA 22 DEC: De meest irritante reclame komt van de opticienketen Specsavers. Joop Braakhekke

mag zich vanaf deze dag de meest irritante bekende Nederlander in een televisiespotje van het jaar 2008 noemen. De twee kregen daarvoor de Loden Leeuw in het consumentenprogramma Radar uitgereikt. De consumenten konden de afgelopen weken stemmen op tien voor de prijs genomineerde spotjes. In het reclamespotje van Specsavers wordt een omaatje aangevallen door een opticien. Met 35 procent van de stemmen won Specsavers. Op de tweede plaats eindigde een reclamespot voor AXE (23,4 procent), derde werd een commercial van Tele2 (23,1 procent).

DI 23 DEC: Een aantal acteurs uit de televisieserie Flodder heeft een bodemprocedure aangespannen tegen RTL Nederland. Nelly Frijda, Stefan de Walle, Lou Landré en de weduwe van Coen van Vrijberghe de Coningh beweren lange tijd geen herhalingsvergoeding te hebben ontvangen. Dat heeft de Stichting Naburige Rechtenorganisatie voor Musici en Acteurs (Norma), die het viertal juridische bijstand biedt, dinsdag laten weten.

WO 24 DEC: 3FM Serious Request 2008 beleefde vandaag zijn zinderende finale. Groot was de spanning op het moment dat 3FM dj´s Coen Swijnenberg, Giel Beelen en Paul Rabbering het Glazen Huis uitkwamen en het totaal ingezamelde bedrag bekend werd. Zes dagen lang, van 19 tot en met 24 december, maakten de 3 deejays 24 uur per etmaal radio vanuit het Glazen Huis, dat dit jaar stond opgesteld op de Grote Markt in Breda (foto), zonder te eten maar gesteund door een enthousiast publiek. Het doel was zoveel mogelijk aandacht vragen en geld ophalen voor de vluchtelingenhulp van het Rode Kruis. Voor 3FM Serious Request vragen luisteraars tegen betaling hun favoriete platen aan of bieden op unieke veilingzaken via de 3FM Serious Request veiling en dragen zo bij aan de inzameling voor het Rode Kruis. Mede hierdoor en door de gigantische hoeveelheid initiatieven in het land, is een recordbedrag opgehaald: 3.137.937 Euro. Zoals eerder toegezegd, deed de Nederlandse regering hier 2,5 miljoen euro bovenop. Hiermee komt de eindstand op 5.637.937 euro. Florent Luyckx, stationmanager 3FM, haalde de 3 deejays uit het Glazen Huis en overhandigde Giel, Paul en Coen de cheque. De deejays gaven deze door aan Floortje Dessing; de ambassadrice van het Nederlandse Rode Kruis.

WO 24 DEC: Dione de Graaff (NOS) (foto) is de favoriete sportpresentatrice van 2008. Barbara Barend (RTL) neemt de tweede plaats in bij de vrouwen. Mari-Carmen Oudendijk (Sport1) bezet de derde plaats in deze categorie, maar valt buiten de top tien van de totaallijst 'Favoriete Sportpresentator 2008'. Deze lijst wordt aangevoerd door Mart Smeets (NOS). Hij is al jaren de onbetwiste leider. Jack van Gelder (NOS) en Humberto Tan (RTL) winnen zilver en brons. Dit blijkt uit onderzoek dat kabel- en mediabedrijf UPC Nederland jaarlijks door onderzoeksbureau Research International laat uitvoeren. 1. Mart Smeets (NOS) 2. Jack van Gelder (NOS) 3. Humberto Tan (RTL) 4. Dione de Graaff (NOS) 5. Tom Egbers (NOS) 6. Hans Kraaij Jr. (SBS) 7. Toine van Peperstraten (NOS) 8. Huub Stapel (RTL GP) 9. Barbara Barend (RTL) 10. Wilfred Genee (RTL).

ZA 27 DEC: Met geld van een aantal anonieme financiers gaat Omroep C een laatste poging wagen in het omroepbestel opgenomen te worden. Het is twee jaar lang nagenoeg stil geweest rond 'Omroep C'. Het initiatief van oud-omroepman Ad 's-Gravesande en museumdirecteur Kees van Twist sluimerde. Maar deze week is de ledenwerfcampagne weer op gang gekomen. Het uiteindelijk doel is het bereiken van een aantal van zestigduizend leden op 1 april 2009, zodat er meer kunst en cultuur op televisie te zien zal zijn dan nu het geval is. Het vervolg van de ledenwerfcampagne was wachten op financiers die bereid waren mee te betalen aan de hernieuwde campagne. En die zijn gevonden, meldt 's-Gravesande. Wie het zijn, wil hij overigens niet verklappen.

ZO 28 DEC: Radio Unique keert terug in Amsterdamse ether. Op 1 februari 2009 keert het voormalige illegale Radio Unique terug in de Amsterdamse ether. Dit bericht het magazine Kabelraad. Radio Unique gaat vanaf 1 februari uitzenden via de FM-frequentie 94,9 MHz. Momenteel zendt Radio Decibel nog uit via deze frequentie, maar verhuist vanaf 1 januari 2009 naar de etherfrequenties van City FM. Radio Unique verwijst, net als Radio Decibel, naar een illegaal radiostation dat van 1978-1984 in Amsterdam heeft bestaan. Radio Unique krijgt een format met vooral gouwe ouwen met Amsterdamse invloeden aangevuld met twee à drie Nederlandse platen per uur. Bas Emons, mede-eigenaar

en directeur van Radio Decibel, ziet een goede kans om de beide stations Radio Decibel en Radio Unique op korte termijn rendabel te krijgen.

DI 30 DEC: Voor de liefhebbers van muzieklijstjes is de Top 4000 van Radio 10 Gold vanaf 31 december 365 dagen per jaar te beluisteren. Het nieuwe digitale radiostation Radio 10 Gold Top 4000 zendt het hele jaar door nummers uit de bekende lijst uit. Dat maakte de radiozender dinsdag bekend.

DI 30 DEC: Derk Jolink wordt per 1 januari financieel directeur van het praattelevisiestation 'Het Gesprek'. Jolink (1951) was voorheen ondermeer algemeen directeur van Radio 10, en doceert media management op de Hogeschool van Haarlem. Algemeen directeur Ruud Hendriks: 'Wij staan aan de vooravond van een grote sprong voorwaarts. En daar hoort ook een sterke financiële directeur bij. Ik ben ontzettend blij dat Derk ons team komt versterken.'

DI 30 DEC: Noraly Beyer (foto) heeft voor de laatste keer het NOS Journaal gepresenteerd. Dat maakte de NOS via een persverklaring bekend, nadat Beyer om 17.00 uur het nieuws had gelezen en haar collega's op de redactie had ingelicht. Noraly Beyer (62) werkte ruim 23 jaar bij het Journaal. Ze gaat zich nu eerst concentreren op het theater. Tot eind maart 2009 speelt ze de rol van het koor in theaterproductie Medea, van het Noord Nederlands Toneel. 'Daarna is het tijd voor nieuwe kansen en nieuwe mogelijkheden", aldus Noraly Beyer. Noraly Beyer is geboren op Curaçao en werkte vanaf 1973 bij de nieuwsdienst van de Surinaamse televisie totdat ze in 1982, na de decembermoorden, naar Nederland emigreerde. In 1983 ging ze aan de slag bij Radio Nederland Wereldomroep. In 1985 stapte ze over naar het NOS Journaal als presentator en redacteur. Beyer kijkt met voldoening terug op haar journalistieke loopbaan. "Het is altijd inspirerend geweest om bij het NOS Journaal te werken. Het is dé plek waar al het wereldnieuws samenkomt. Als presentator ben je de verbinding tussen het nieuws en de kijker. Ik heb er altijd naar gestreefd om in heldere taal en op de juiste toon te vertellen wat er in de wereld gebeurt. Dit kon ik alleen doen in goede samenwerking met mijn collega's. Daarvoor ben ik hen dankbaar."

WO 31 DEC: Zanger en entertainer Hans Versnel wordt de voorzitter van de nieuwe publieke aspirant omroepvereniging RTV Oranje. Het station met muziek van eigen bodem wil in het nieuwe jaar toetreden tot het Nederlandse publieke omroepbestel. Daartoe zullen voor 1 april 50.000 leden moeten zijn ingeschreven.

WO 31 DEC: Mickey Hays, de man die de TROS televisierechten van vele onvergetelijke Britse televisieseries wist te bezorgen, is vorige zaterdag in zijn woonplaats Ashford bij Londen gestorven. Dat heeft voormalig TROS-televisiedirecteur Cees den Daas laten weten. Hays werd 85 jaar en wist voor de ook al overleden TROS medewerker Ralph Inbar de rechten te verwerven van het programma 'Bananasplit'. De TROS dankte aan hem ook de rechten van de komische oorlogsserie 'Allo, Allo', de doldwaze warenhuisreeks 'Wordt u al geholpen?' maar ook de Britskoloniale serie 'Moeder, wat is het heet!' Een andere topper waarvoor hij de rechten voor de TROS verwierf, en welk programma nog steeds succesvol wordt bekeken, is de humoristische reeks over de opgeblazen huisvrouw Hyacinth Bucket, 'Schone Schijn.' Bovendien bedacht hij zelf het concept van 'Love Letters', dat ook de eerste uitzending beleefde bij de TROS met Linda de Mol. Later zou dit programma als 'Traumhochzeit' in Duitsland een succes worden. Dit programma, dat door John de Mol werd geproduceerd, was destijds sensationeel doordat er rechtstreeks op de televisie werd getrouwd.

WO 31 DEC: Dit jaar zijn minimaal 60 journalisten gedood terwijl ze hun beroep uitoefenden. Dit aantal is wel minder dan vorig jaar, maar volgens 'Reporters Zonder Grenzen' is er geen reden tot optimisme. De teruggang is vooral te verklaren omdat veel journalisten stopten hun baan uit te oefenen in oorlogsgebieden en omdat veel media uit conflictzones verdwijnen. In 2007 kwamen er nog 86 journalisten om het leven. Irak, Pakistan en de Filippijnen waren in 2008 de gevaarlijkste landen voor journalisten. 'Reporters Zonder Grenzen', de organisatie die de persvrijheid beschermt, betreurt dat journalisten bijna dagelijks op elk continent in de boeien worden geslagen. Wanneer bepaalde moorden weer ter discussie worden gesteld, antwoorden regeringen vaak met de gevangenis. Moorden op journalisten komen bijna nooit voor de rechtbank.

DO 1 JAN: Hofstad Radio staakt binnenkort haar uitzendingen via de etherfrequentie 99.4 MHz in Den Haag. Radio Decibel gaat vervolgens gebruik maken van deze etherfrequentie. Radio Decibel is sinds vandaag in de regio Den Haag al te horen via de etherfrequentie 97.6 MHz vanuit Rotterdam en de 98.0 MHz, die een kleine steunzender in Den Haag is. Hofstad begon eind jaren zeventig als landpiraat in Den Haag en

werd enige jaren geleden als officiële commerciële radio geïntroduceerd. Binnenkort zal Radio Decibel dus ook te horen zijn via de etherfrequentie 99.4 MHz in de regio Den Haag.

DO 1 JAN: RTV Drenthe, de regionale radio en televisie voor de provincie Drenthe, bestaat vandaag 20 jaar. Via een speciale radio-uitzending wordt daar vandaag de hele middag bij stil gestaan. Tot 1989 was er één regionale omroep voor de provincies Drenthe en Groningen, maar die werd gesplitst in Radio Noord en Radio Drenthe. Radio Drenthe startte op 1 januari 1989 met haar uitzendingen en werd al snel één van de best beluisterde regionale omroepen in Nederland. Na eerst te zijn ondergebracht in een tijdelijk onderkomen aan de Markt in Assen verhuisde de omroep per 1 juli 1989 naar de Beilerstraat. In de maand april 1995 werd vanuit een ander pand begonnen met Tv-uitzendingen. De regionale omroep is sinds 2004 echter gevestigd in de voormalige HBS aan de Beilerstraat 30 in Assen. Via het programma van Radio Drenthe wordt vandaag tevens bekend dat Tweede Kamerlid Joop Atsma (CDA) verwacht dat in de Tweede Kamer voldoende steun is voor zijn voorstel om vijftien miljoen euro uit te trekken voor de regionale omroepen. Vooral de regionale omroepen in dunbevolkte regio's, zoals Groningen, Drenthe, Flevoland en Zeeland, kampen met financiële problemen. Joop Atsma vindt dat er 15 miljoen euro extra op tafel moet komen om de regionale omroepen op de been te houden. Negen miljoen euro zal volgens hem van het rijk moeten komen en 6 miljoen van de gezamenlijke provincies. Het debat in de Tweede Kamer over zijn voorstel verwacht hij in februari, waar ook het besluit zal worden genomen. Atsma is er honderd procent van overtuigd dat het voorstel zal worden aangenomen.

DO 1 JAN: Zangeres Ilse DeLange heeft de Mega Award van 3FM gewonnen. De luisteraars van het publieke popstation hebben DeLange verkozen tot beste artiest van 2008. De Twentse zangeres scoorde vooral met haar nieuwe album 'Incredible'. De Cd was haar eerste na een radiostilte van twee jaar. Ilse DeLange kreeg de Award vandaag uitgereikt op het Mediapark in Hilversum. Andere genomineerden voor de award waren onder andere 'Kane', 'Nikki' en 'Kraak&Smaak'.

DO 1 JAN: Van alle publieke omroepen heeft de TROS in 2008 de meeste kijkers weten te trekken als sportprogramma's niet worden meegerekend. Dat heeft een woordvoerder van de TROS bekend gemaakt. Het afgelopen jaar kon de NOS veel sport uitzenden met ondermeer het EK Voetbal, de Tour de France en de Olympische Spelen. De NOS scoorde daarom in het voorbije jaar het hoogste kijktijdaandeel, namelijk 22 procent. De TROS, als eerste publieke omroep, staat op de tweede plaats met 18,3 procent, gevolgd door de KRO (14 procent), VARA (13) en AVRO (12,5).

DO 1 JAN: De NOS herhaalt vanaf vandaag zeven dagen per week het Journaal van tien jaar geleden op het digitale nieuwskanaal NOS Journaal24. Op 1 januari 2009 is het NOS Journaal van 1 januari 1999 te zien, op 2 januari het Journaal van 2 januari 1999 enzovoort. Het betreft de bulletins die oorspronkelijk om 20.00 uur 's avonds werden uitgezonden. Op het digitale nieuwskanaal zijn deze bulletins te zien om 12.30 en 21.30 uur. Volgens de NOS-woordvoerder is er bij kijkers veel behoefte aan nieuws van een decennium geleden. "De afgelopen maanden hebben we jaaroverzichten vanaf de beginjaren vijftig uitgezonden. Mensen vinden het leuk om naast de realiteit van alle dag eens wat oude dingen terug te zien".

HANS KNOT EN MICHEL VAN HOOFF

Noorwegen

De herverdelingsprocedure van een flink aantal FM-frequenties in Noorwegen moet opnieuw gedaan worden. Dit besluit nam Trond Giske, minister van Cultuur en Kerk, naar aanleiding van het grote aantal klachten dat de afgelopen maanden binnenkwam. Radiostations werden onder meer beoordeeld op het aantal blokjes van een half uur lokale content dat ze aan wilden bieden, alleen was niet duidelijk vastgelegd wat onder lokale content werd verstaan. In Noorwegen loopt een flink aantal licenties voor het gebruik van lokale FM-frequenties eind vorig jaar af. Daarom besloot de Noorse mediaregulator Medietilsynet afgelopen zomer om deze frequenties opnieuw te verdelen. De leiding van de radiostations moest naast het format ook aangeven hoeveel 'half uur blokjes' aan lokale content men van plan was om per dag aan te bieden. Want ondanks dat het om lokale frequenties gaat, hoeven radiostations niet de hele dag lokale programma's te brengen. Hierdoor zijn grote netwerken als Radio 1 van SBS en NRJ ontstaan.

Kwijt geraakt

De uitslag van de herverdeling pakte echter slecht uit voor SBS, want Radio 1 raakte zijn etherfrequenties in Oslo en Stavanger kwijt aan rivaal NRJ. In Bergen kreeg

Radio 1wel een etherfrequentie, maar die is minder krachtig dan de huidige, die eveneens is toegewezen aan NRJ. Naar aanleiding van deze beslissing barste er een storm van kritiek los op de manier waarop de frequenties verdeeld waren. De Medietilsynet zou namelijk niet duidelijk hebben vastgelegd wat nu precies onder lokale inhoud werd verstaan. Is dit een compleet programma inclusief nieuws en lokale informatie, of is een plaatjes draaiende deejay al voldoende? Door de forse kritiek besloot Trond Giske, minister van Cultuur en Kerk, onlangs dat de herverdeling deels overgedaan moet worden. Radiostations konden daarom tot 13 januari 2009 opnieuw een aanvraag met bijbehorend plan indienen, waarna nogmaals besloten zal worden welke stations de FM-frequenties toegewezen krijgen. Om te voorkomen dat er stilte in de Noorse ether zou ontstaan, werden de huidige licenties verlengd worden tot 1 juli 2009.

Aartsbisdom op internet actief
De katholieke leiders van het aartsbisdom München en Freising zijn sinds kort met een eigen radiostation op internet actief. Men maakt daartoe gebruik van een eigen radiostudio, die gevestigd is in het Medienhouse in Michaelsbund. Naast nieuws zijn er ook speciale rubrieken te beluisteren zoals het Bayern Magazin en een programma over literatuur. Uiteraard speelt de katholieke kerk ook een belangrijke rol in de programmering. Luisteren kan via:
www.muenchner-kirchenradio.de

De hoogste toren is gereed
De constructie van 's werelds hoogste televisietoren, in de Chinese stad Guangzhou, is af. Eind 2009 moet de toren de hoogte van 610 meter bereikt hebben, als ook de 160 meter lange mast op de toren is geplaatst. Dat maakte het Nederlandse architectenduo Mark Hemel en Barbara Kuit dinsdag bekend. Zij ontwierpen de toren, die eruit ziet als een gedraaide zandloper. Het bouwwerk zal niet alleen gaan dienen als zendmast van televisiesignalen, maar ook als conferentiecentrum, restaurant en bioscoop. Bijzonder is de voetgangersbrug die buitenom de toren loopt. Bezoekers kunnen van 170 naar 350 meter hoogte wandelen en ondertussen van het uitzicht genieten. Momenteel staat de hoogte actieve televisietoren nog in de Canadese stad Toronto, die toren is 535 meter hoog.

Veranderingen in Luxemburg
Via twee sterke FM-zenders in Luxemburg dekt RTL Radio de hele grensregio met Duitsland, Frankrijk en België. Ongeveer 2,43 miljoen mensen kunnen minstens één van deze stations ontvangen. Vroeger was op de 93.3 en 97.0 MHz enkel de algemene RTL-programmering voor Duitsland te horen, maar sinds kort is daar verandering in gekomen: deze zenders krijgen namelijk sinds begin december signalen uit een nieuwe studio. RTL heeft er nu een aparte programmering op Luxemburgse leest geïntroduceerd. De RTL leiding paste hiervoor het muziekformaat aan, zodat het meer bij de doelgroep (Luxemburgse 14-49 jarigen) aansluit. Er kwam een volledig vernieuwde en frisse muziekmix uit de bus. De 'oeroudoldies' zijn uit de playlists geschrapt en er zijn nieuwe artiesten bijgekomen als Kate Perry, Coldplay, Amy Winehouse, Maroon 5, Anastacia, One Republic, Duffy en Daughtry. De klassiekers van Bruce Springsteen, Elton John, Guns'n'Roses, Celine Dion, Roxette, Bon Jovi, Billy Idol, Bryan Adams of Eurythmics spelen verder een dragende rol. De volledige 24-uur programmering richt zich nu op de regio Groot-Luxemburg, met nieuws, verkeer en flitsen. Alles wordt voor de regionale luisteraar in en om Luxemburg onmiddellijk en snel bericht - live en actueel. Mocht er iets ernstigs voorvallen, dan kan het lopende programma altijd onderbroken worden voor een extra nieuwsflash.

De eerste
RTL Radio 93.3en 97.0 is het eerste en enige radiostation dat de volledige regio van Groot-Luxemburg dekt en bedient. Dankzij een nauwe samenwerking met de nieuwsploeg van Antenne West en de nieuwe krant 'Luxemburger Stimme' heeft RTL Radio toegang tot nieuws, activiteiten en acties uit de hele regio. Ook het regionale sportnieuws wordt gevoelig uitgebreid. Verder vormen regionale studiogasten een vast bestanddeel in de nieuwe programmering. Op 1 december 208 waren de nieuwe klanken van dit nieuwe Luxemburgse initiatief voor het eerst te horen. Kirsten Frintrop, de nieuwe ochtendpresentatrice, mocht het officiële startschot geven. Het station is te ontvangen van kort voor Straatsburg tot Keulen en van Reimes tot net voor Koblenz.

JELLE KNOT

Belangrijkste nieuwsbron
Het internet heeft de kranten ingehaald als nieuwsbron voor Amerikanen. De televisie is echter nog steeds het belangrijkste nieuwsmedium in de Verenigde Staten, maar de populariteit daalt aanzienlijk bij personen onder de dertig jaar. Dat blijkt uit een onderzoek van het Pew Research Center. Van de ondervraagden noemde 70 procent de televisie als belangrijke bron voor natio-

naal en internationaal nieuws. Verder gaf 40 procent van alle geënquêteerden aan nieuws van het internet te halen. Vijf jaar geleden was dat nog 20 procent. Voor 35 procent zijn kranten nog steeds een bron van informatie, tegen 50 procent in 2003.

De strijd om de luistercijfers bij Radio Veronica in 1969

In de eerste acht jaren van het bestaan van Radio Veronica was er een aantal hoogtepunten te beleven. Ondermeer de invoering van het Top 40 format, waarbij het station in januari 1965 een eigen hitlijst kreeg. De Top 40 was toen al jaren een beproefd succes in de Verenigde Staten van Amerika. Joost den Draaier, dan wel Willem van Kooten wist en weet het niet vaak genoeg te melden dat hij de inspirator was achter de introductie van de Top 40 in Nederland. Natuurlijk heeft hij daar gelijk aan, hoewel in West Europa ook stations als Radio Luxembourg, Radio London en Radio Caroline niet mogen worden verzwegen als het gaat om de introductie van hun hitlijst gerichte formats. En natuurlijk kunnen we niet heen om het plezierige format dat vele luisteraars van Swinging Radio England in extase bracht. Boss Radio, gebracht naar voorbeeld van de initiator Bill Drake. Snelle radio met veel muziek, korte en krachtige jingles en zo kort mogelijk verbaal spektakel van de dienstdoende deejay.

Maar voor bepaalde luisteraars, vooral die op leeftijd, was de komst van het nieuwe format niet zo glansrijk als alom geprezen in de diverse publicaties. Vaak waren er korte, soms felle, ingezonden berichtjes te lezen in de toenmalige dagbladpers en de diverse tijdschriften. Bij Veronica waren er tot 1965 voornamelijk programma's, al dan niet gesponsord door bedrijven, met een korte tijdsduur. Een kwartier, half uur of uur was heel gebruikelijk. Na de invoering van het Top 40 format was alleen het weekend niet horizontaal geprogrammeerd en waren er tal van gesponsorde programma's te horen. Zo tussen 1960 en 1968 waren er ook vele programma's van korte duur te horen die gericht waren op de eerste generatie van gastarbeiders en voormalige kolonisten, die in ons land waren komen wonen en werken. Dan doel ik vooral op de Italianen, de Grieken, Spanjaarden, Italianen en de Indo's, die naar ons land waren getrokken.

Er waren programma's met inspirerende titels als: 'Amici Buona Sera' , 'Aquaviva Live', 'Canta Italiana', 'Ciao Anita', 'Costa Italia', 'Half uur met Suhandi', 'Indonesian Teenager Club' 'Italia Mix' 'Kantong Surat' 'Latijnse Hits met Mimo' 'Mana Suka' 'Musik Disinara Sang Suraya' en 'Tragouda I Ellade'. Twee presentatoren kregen regelmatig publiciteit in krant en tijdschriften: Mimo, de Italiaanse presentator en Suhandi, die de programma's presenteerde voor de mensen die uit onze voormalige overzeese gebieden waren geïmmigreerd in Nederland. Ze waren dan ook zeer goed beluisterd. In mijn groot knipselarchief zijn van hen dan ook genoeg dingen terug te vinden. Dit kan ik echter niet zeggen van de presentatrice van het programma 'Tragouda I Ellade', dat speciaal voor de Griekse immigrant werd opgenomen en gepresenteerd door Dimitra. Pas nadat Jan van Veen door Radio Veronica aan de kant was gezet verscheen ze in een aantal regionale dagbladen om verhaal te doen over het ontslag, dat haar eerder door Jan van Veen was aangezegd.

Van Veen was, na het vertrek van Joost den Draaier programmaleider geworden en, uiteraard in overleg met de directie van Radio Veronica, besloot hij een aantal programma's dat commercieel niet aantrekkelijk was stop te zetten. Zulke beslissingen worden natuurlijk door de programmaleider en de directie heel normaal gevonden, maar de destijds in Utrecht wonende Dimitra de Bruin-Ewripiotou was bepaald niet blij met het besluit dat haar het radioprogramma werd ontnomen. Vreemd genoeg kwam ze dus pas aan het woord toen Jan van Veen op zijn beurt door de directe van Radio Veronica op een zijspoor was gezet: 'Dat had al veel eerder moeten gebeuren. Van Veen heeft de naam van Veronica stellig geen goed gedaan. Hij is het vooral, die afbreuk deed aan de goodwill die dit station bij de in Nederland werkende buitenlanders had.'

Dimitra sprak natuurlijk uit ervaringen middels de vele reacties die ze kreeg tijdens de vier jaren dat ze voor Radio Veronica haar eigen programma presenteerde voor de Griekse arbeiders. Iedere zondagavond werd daar goed naar geluisterd en ze spande zich zoveel mogelijk in de nieuwste muziek uit Griekenland over te laten komen, zodat ze die vooral kon laten horen. Trio Hellenique is één van de voorbeelden van groepen die veel door haar zijn geplugd en waarvan later de muziek ook door collega's werd gedraaid. Ook zorgde ze ervoor dat familie haar regelmatig tijdschriften stuurde. De berichten vertaalde ze dan in het Nederlands zodat niet alleen de Griekse gastarbeider maar ook de Nederlandse luisteraar kon worden geïnformeerd over het dagelijkse le-

Jan van Veen(1965)

Dimitra

ven in haar geboorteland Griekenland.

Dimitra over de reacties: 'Dagelijks ontving ik veel post, zowel van mijn landgenoten als van Nederlanders. Er waren vele Grieken die zeer ontroerd waren dat er een eigen programma voor hen op de radio was. Bij de Nederlanders was er vooral enthousiasme over de meeslepende klanken van de Griekse muziek. Het waren vier mooie jaren en het deed me goed elke zondagavond weer zo vele mensen met mijn programma blij te kunnen maken. Daarom kwam destijds de slag ook dubbel zo hard aan toen Jan van Veen me van de een op de andere dag bij hem ontbood om me te laten weten dat er gestopt zou worden met dat soort uitzendingen.' Wel kreeg Dimitra destijds een reden van zijn besluit te horen en wel dat het programma nog niet eens 1% als luisterdichtheid haalde.

Dimitra bleek het echter met deze reden niet eens te zijn: 'Dat was natuurlijk maar een uitvlucht van Van Veen. Een werkelijke reden heb ik echter nooit gehoord. Er waren bijzonder veel mensen, die naar het Griekse programma 'Tragouda I Ellade' op de zondag luisterden. Het beste bewijs hiervan leveren de talloze reacties die ik kreeg toen het programma eenmaal niet meer in de ether was te horen.' De betreffende journalist kreeg vervolgens een stapel met plakboeken vol reacties voorgelegd waarbij ze nogmaals stelde het spijtig te vinden dat door de leiding van Radio Veronica het besluit tot stopzetting van het programma was genomen: 'Urenlang besteedde ik eraan om grappige dingen te bedenken die interessant zouden zijn voor mijn volksgenoten en ook voor de Nederlanders. Vaak liet ik de Grieken ook zelf aan het woord, een onderdeel dat erg aansprak. En de Griekse arbeiders schreven me dan ook dat ze vaak de hele week naar het programma uitzagen. Het gaf hun nieuwe moed en morele steun. Ik geef toe dat dit nogal emotioneel klinkt, maar zo zijn wij Grieken nu eenmaal. Wij tonen onze gevoelens nu eenmaal sneller dan de Hollanders. Bovendien is het zo dat als je snel lacht of huilt je veel minder problemen blijft houden.'

Ondanks dat ze abrupt aan de kant was gezet door Veronica waren er toch genoeg goede herinneringen bij Dimitra overgebleven. Vooral aan de persoon van Willem van Kooten, die destijds met het idee was gekomen tot het brengen van korte programma's gericht op de diverse gastarbeiders: 'Maar wat die aan populariteit had opgebouwd werd door Jan van Veen weer afgebroken. Mij en mijn Spaanse collega Isabella, die al sinds de oprichting bij Veronica werkte, heeft hij zondermeer aan de dijk gezet. Daarom kan ik het nu ook niet spijtig vinden dat hij de laan is uitgestuurd.'

Er was echter een alternatief in 1969 want ook Hilversum 3 ging zich bezighouden met het maken van programma's gericht op de gastarbeiders. Alleen duurden die programma's maar 20 minuten per keer en waren in haar ogen veel te kort om de boodschap goed te kunnen overbrengen. Tenslotte stelde ze nog over haar landgenoten destijds: 'Griekse arbeiders zijn hier, zoals wij dat noemen, vastgenageld. De sociale toestanden in hun thuisland dwingen hen in het Westen te gaan werken. Maar voor een Griek is het niet gemakkelijk het vaderland te verlaten, en naar een gebied te gaan waarvan de taal men niet spreekt. Bovendien is men het levenspatroon niet gewend, terwijl de familie in Griekenland achterblijft. De radio is dan voor hen een van de weinige mogelijkheden te ontspannen. En als er dan een eigen Grieks programma is, is dat voor ieder een onverwachte band met thuis. En dat Van Veen die band resoluut doorsneed vind ik een asociale daad.'

HANS KNOT

192
radio veronica

PROGRAMMA'S VOOR JULI 1969

ELKE ZONDAG

07.00 VRIJBLIJVEND, presentatie Chiel Montagne
09.00 MEN VRAAGT EN WIJ DRAAI-EN door Frans Nienhuys
10.00 KOFFIETIJD MET TINEKE
11.00 VERONICA'S TOP 20 door Chiel Montagne
12.00 SPORTIEF ZIJN EN BETER WORDEN door Henk v. Dorp
13.00 OUD EN NIEUW met Rob Out
15.00 MET DE BENEN OP TAFEL zegt uw gastheer Gaston Huysmans
16.30 SPORT UIT ZEE
17.00 BORRELUURTJE
18.00 JUKEBOX samenstelling en presentatie Chiel Montagne
19.00 AMERIKAANSE TOP 100 door Jan van Veen
20.00 KLASSIEK VERZOEK (Opera en Operette)
22.00 TRAGOUDA I ELLADA (Grieks progr.)
23.00 DE ROBBIE DALE SHOW
24.00 JAZZJOURNAAL. Samenstelling en presentatie Karel Schalte
01.00 SLUITING

Bomaanslag RNI

15 mei 1971 (23:15 uur)

In de nieuwsgroep zeezenders was recentelijk weer een discussie gaande inzake de bomaanslag op het zendschip MEBO II van Radio Northsea International. Een student, zich UP noemende, gaf aan bezig te zijn met gebeurtenissen rond de aanslag. Een ieder heeft zo zijn eigen beleving rond de aanslag. Gek genoeg staat het me persoonlijk nog als de dag van vandaag bij dat ik laat die avond, zoals gebruikelijk op de zaterdagavond, luisterde naar het programma 'Goal' van de KRO. Het was Felix Meurders die in dit programma melding maakte van de aanslag. Maar ieder ander persoon, die luisteraar en fan van RNI was, heeft zo zijn of haar eigen herinnering. Laten we maar eens kijken wat Herman Content uit Gent in België als directe herinnering neerzette:

'In de maand mei van het jaar 1971 was ik net 14 jaar oud geworden, want ik verjaar op 23 april. De Nederlandse luisteraar had toen keuze uit het luisteren naar twee zeezenders: Radio Veronica en Radio Noordzee Internationaal ofwel Radio Northsea International. Het was in die bewuste maand mei dat Radio Veronica op een nogal negatieve manier in het nieuws kwam, wat voor mij inzake de sympathie voor Radio Veronica een flinke deuk opleverde. Enkele jaren later was ik wel wat afgekoeld maar ik was niet vergeten wat ze in mijn ogen verkeerd hadden gedaan. Tot op de dag van vandaag blijft dit nog steeds hangen in het geheugen. Alleen weten we nu wat er zich heeft afgespeeld.

Hoewel ik toen de Engelse taal niet echt machtig was, pikte ik wel de nodige woorden mee. Ik verstond, dankzij de Engelstalige films en series op de televisie, toch wel de nodige woorden. Maar vooral door de deejays zoals Robbie Dale op ondermeer Hilversum 3 en de avonduitzendingen van RNI verstond ik wel een klein mondje Engels. Pas veel later zou ik de taal ook goed spreken.

Dat op die beruchte zaterdagavond, 15 mei 1971, in de late uren er zich kleine ramp zou afspelen kon echter niemand verwachten. Ik had een radio van het merk Blaupunkt. Die was ingebouwd in een houtachtige kast (van geperste houtvezels). Op die radio zat de mogelijkheid tot ontvangen van signalen via de AM, SW en FM. De radio stond in de woonkamer op een kastje en was die avond afgestemd op de 220 meter, de toenmalige frequentie van Radio Northsea International. Het was Alan West die zijn progamma aan het presenteren was. De volumeknop mocht niet al te ver open staan, want mijn moeder lag al te slapen en dat was precies boven de woonkamer, waar de radio aanstond.

Ik genoot van het programma totdat op een bepaald moment Alan West plotseling 'Mayday ... Mayday .. Mayday' riep en de inmiddels beruchte woorden uitsprak: "This is Radio Northsea International, an SOS call. This is mayday, mayday, mayday, mayday, Radio Northsea International from the MEBO 2, to be exact 52 degrees 11 minutes natitude, 4 degrees 16 minutes longitude. Four miles off the coast of Holland, one mile off the radioship Norderney, Veronica". Dat bericht werd vele malen herhaald, en nadat ik het enkele keren had gehoord kon ik wel begrijpen en verstaan wat Alan zei. Er werd door hem ook een aantal telefoonnummers genoemd; iets wat me altijd goed is bij gebleven alléén weet ik niet meer welke nummers het waren. Ik heb zelf toen het nummer opgeschreven van het Hoofd Kantoor van MEBO Ltd., dat gevestigd was in Zürich - Zwitserland.

Vervolgens pakte ik het telefoonboek, en zocht ik het landnummer op van Zwitserland. Ik pakte vervolgens de hoorn van de haak en belde dat genoemde nummer, maar het was in gesprek. Even later heb ik nog enkele pogingen ondernomen maar men was nog steeds in gesprek. Dus, met andere woorden, was daar geen doorkomen aan. En dat was misschien maar goed ook, want stel dat ze daar wel de hoorn hadden opgenomen? Ik had dan verhaal moeten doen en echt niet geweten hoe het bericht over te brengen. Want hoe vertel je als 14-jarige wat je zojuist op de radio hebt gehoord. Mijn Engels was al niet zo best om iets uit te leggen, en in Zwitserland spreekt men ondermeer Duits en dat is voor mij nog veel minder, want die taal ben ik helemaal niet machtig. Ik versta daarvan slechts enkele woorden.

Dat de telefoonlijn dus steeds bezet was, is een bewijs dat er dus waarschijnlijk heel veel mensen moeten hebben gebeld, of iemand vanaf het kantoor van RNI in Nederland. Maar dat zal altijd helaas wel voor altijd een onopgelost raadsel blijven? Tot zover mijn directe herinnering aan de avond van de beruchte bomaanslag op het zendschip de MEBO II van Radio Nordsee International.

HERMAN CONTENT

(WEINIG-) HERINNERINGEN VAN ROB OLTHOF

deel 4

We gaan in deze aflevering eerst maar eens naar het jaar 1964. Het was voor mij een topjaar met het verschijnen van Radio Caroline voor de Britse kust en de komst van Radio en TV Noordzee dat vanaf het REM eiland haar activiteiten begon. Het voelde als een sensatie om op een mooie zaterdagochtend in de maand juni plotseling Radio Noordzee op 214 meter luid en duidelijk in Amsterdam Zuid te horen. Twee uurtjes duurde die uitzending, want er moest nog gewerkt worden aan de zendmast en dat ging niet als de middengolfzender in de lucht was. Nog groter was later dat jaar de opwinding toen ik in Voorschoten uit de bus stapte en bij een radio en televisiehandelaar het testbeeld van de REM zag. Er volgden televisieuitzendingen met voor ons later bekende Amerikaanse series. Helaas was dat 'geluk' maar een kort leven beschoren. De Nederlandse, toen nog zeer conservatieve, regering voerde een wet in en gaf opdracht aan de autoriteiten een einde te maken aan de uitzendingen van Radio en TV Noordzee. Maar in al die jaren na het uit de ether halen keek ik, wanneer ik er was, vanaf het strand van Noordwijk weemoedig naar de contouren van het REM eiland. Soms was het zelfs vanaf het strand van Zandvoort te zien bij helder weer.

Reeds tijdens de laatste door SMC georganiseerde boottocht in 2007 richting het voormalige REM eiland, verankerd voor de kust bij Noordwijk, gonsde het bericht dat het eiland niet gesloopt zal worden, maar een andere bestemming zal krijgen. In het najaar van dat jaar werd het eiland weggesleept naar Vlissingen alwaar de bovenbouw van het eiland een hele tijd heeft gestaan. Begin 2008 kregen we het bericht dat het eiland naar Amsterdam gesleept zou worden. Het REM eiland wordt opgebouwd aan de Javakade in Amsterdam. Dat bericht werd de media ingeslingerd middels een persverklaring van de Key wooncorporatie. Op het 'REM-eiland' komt een visrestaurant te zitten en voorts worden er door diverse groepen in opdracht van Key ideeën tot gebruik van de onderste verdieping ontplooid. Een groep studenten, die hiervoor is ingezet, komt met het idee een museum, met een deel van de voormalige REM-apparatuur, in te richten. Woonstichting 'De Key' was zo gis om Hans Knot en mij daarover in te lichten zodat we ons licht kunnen laten schijnen over deze nieuwe opzet. Het plan van aanpak werd opgepakt door een aantal leerlingen van een Hogeschool in Amsterdam. Op een middag kreeg ik een aantal dames op bezoek die ik het een en ander vertelde over de historie van het REM-eiland en over mijn indrukken van het voormalige Radio- en Televisiestation. Tevens vertoonde ik aan hen de film over de bouw van het REM-eiland. Ze waren onder de indruk.

Een weekje later waren ze te gast bij Hans Knot in Groningen die zijn immense archief voor ze heeft geopend. Daarin zitten honderden krantenknipsels over dit project, maar ook inhoudelijke zaken over de toenmalige programmering en de invloed die RTV Noordzee had op de toenmalige publieke omroepen, die toen nog echt verzuild waren. Bovendien heeft hij de studentes bijgepraat over allerlei mogelijkheden die er zijn om materialen tentoon te stellen in een eventueel museum. Hij liet ze een enorme hoeveelheid aan cartoons zien, die in die tijd in de kranten verschenen. Inmiddels zijn wij ingelicht over de plannen: een restaurant, een museum. Maar ook is het idee ontstaan om een radiostudio in te richten. Deze zou dan tot doel kunnen hebben aspirant radiomakers te laten oefenen op het droge maar ook om regelmatig uitzendingen te verzorgen. Wel dient het plan eerst aan Key te worden voorgelegd, maar het zal toch fantastisch zijn ooit lekker uit eten te gaan in een visrestaurant om vervolgens een tentoonstelling te gaan zien over de geschiedenis van het REM-eiland en haar bewoners.

Opmerkelijk, want het gaat niet goed in radioland op economisch gebied en dat zal wel alles te maken hebben met de kredietcrisis. Eind vorig jaar las ik dat GoedNieuwsRadio op 1008 kHz wegens geldgebrek ging stoppen. Kosten om dit station in de lucht te houden: 1 miljoen euro. Daar moet je heel wat reclame tegenover zetten willen die kosten er uitkomen. Een paar dagen later begonnen de zonnestralen aan de hemel voor GoedNieuwsRadio weer te schijnen toen er een persbericht in mijn e-mail vakje kwam. Vroeger duurde het soms dagen voordat je een persbericht in de krant las, vandaag de dag vliegt de berichtgeving de tijd vooruit. Het in moeilijkheden gekomen Christelijke GrootNieuwsRadio, zo meldde men, gaat een doorstart

Een ontwerp van het vernieuwde REM-eiland in Amsterdam

maken met behulp van het commerciële station 100% NL. Woordvoerder Herbert Visser stelde over deze doorstart: "Eigenlijk is het een soort overname, zoiets als met de ABN en Fortis, zo moet je het zien. Kijk, zij hebben geen geld meer, en wij zijn natuurlijk ook niet tevreden met een paar tienden procent marktaandeel. Wij hebben een groot aantal FM-zenders, op de middengolf was GNR gedoemd om te mislukken."

Visser vertelde ook nog een kapitaalkrachtige sponsor te hebben gevonden in de persoon van Floor de Groot. De laatste heeft toegezegd landelijk een programmagids in de brievenbussen te bezorgen, 50-50 gevuld met nieuws over 100%NL en een stichtelijk woord. Visser: "GNR krijgt de avond en de nacht, en misschien de zondag, dat willen ze heel erg graag." Deed me terugdenken aan de overname van Radio Dolfijn waardoor een andere investeerder dacht te kunnen scoren onder de naam Radio 227, destijds in 1967. Het beoogde doel werd niet bereikt destijds. Nu maar hopen dat geen geld uit de kerkkas moet worden gehaald maar dat de trouwe luisterschare mee gaat financieren aan het geheel.

Kunt u zich nog herinneren dat Ray Anderson ooit eens een testje met zijn Radio London gedaan heeft op de1008 kHz? We missen dit jaar ook al een groot aantal maanden Big L op middengolf 1395 en op de satelliet. Eerlijk gezegd zie ik Big L niet meer terugkomen, maar hoop doet leven. Mike Read heeft al in november een andere baan gevonden en hij "droeg" toch het hele station, nietwaar? City FM, een fraai rockstation van Gerro Vonk stopte er ook al mee per 31 december jongstleden. De frequentie is overgegaan naar Decibel Radio en dat betekent de herstart van een zeer bekende Amsterdamse piraat uit de jaren 80. Je vraagt je af: hoe komen ze aan het geld? Tijdens de Radiodag 2008 hoorde ik dat de oude Radio Unique jongens ook weer plannen hebben om terug te komen. SMC heeft destijds nog geadverteerd op Radio Unique met de Olivia Newton John Fanclub! Dat was toch een pracht tijd!. Radio Unique was kilometers ver te horen, ontvangstrapporten kwamen ook uit Leiden, Utrecht en Den Haag. Edje Bakker uit de Bijlmer had er een dagtaak aan om alle stations aan nieuwe Harry's te helpen (500 watt tot 1 kilowatt FM zenders). Edje reed in die tijd, als een van de eersten, ook rond met een mobiele analoge telefoon in zijn auto. Meiden op de wallen konden zo via een telefoonnummer van het Ministerie van Buitenlandse zaken bellen met hun familie in Zuid Amerika en daar liet Edje zich goed voor betalen! Wat een tijden, wat een herinneringen!

ROB OLTHOF

NIEUWS UIT ENGELAND

Drastisch bezuinigen

De leiding van BFBS in Engeland heeft bekend gemaakt dat er drastisch bezuinigd dient te worden en dat zowel de radio als de televisietak zal worden gereorganiseerd. In totaal zullen rond de dertig personen op straat komen te staan. De organisatie die 168 personen in dienst heeft, verzorgt de programmering van drie radiostations in Engeland voor mannelijke en vrouwelijke militairen. The Service Sound and Vision Corporation, een charitatieve instelling die BFBS financieel ondersteunt, heeft bekendgemaakt zich meer te focussen op gebieden waar meer Britse troepen zijn samengeschoold, zoals in Irak en Afghanistan. Daardoor zal niet alleen bezuinigd worden in Engeland maar tevens gesnoeid gaan worden binnen de organisatie op Cyprus, Gibraltar en op de Falkland Eilanden.

Hoge boete

De Britse mediawaakhond Ofcom heeft de BBC een boete van ruim honderdduizend euro opgelegd. De publieke omroep van Groot-Brittannië kreeg de boete voor oneerlijke belspelletjes op twee van zijn radiostations. Uit onderzoek is gebleken dat luisteraars in de veronderstelling waren dat ze naar live programma's luisterden, terwijl dat niet het geval was. In de programma's werden de luisteraars wel uitgenodigd om te bellen om aan de spelletjes deel te nemen. Omdat de programma's dus eerder waren opgenomen belden luisteraars voor niets. Het betreft radioprogramma's die zijn uitgezonden in de periode tussen december 2005 en december 2006. De leiding van de BBC zegt stappen te hebben ondernomen om dergelijke mistoestanden in de toekomst te voorkomen.

REDACTIE RADIO NEWS

Prijsvraag Radiodag 2009

Op naar 31 jaar Radiodagen. Zoals eerder vermeld zal de Radiodag 2009 worden gehouden op zaterdag 14 november en worden georganiseerd door de Stichting Media Communicatie. Gelijk aan vorig jaar willen we er een prijsvraag aanvast koppelen. We dachten dat er vorig jaar heel gemakkelijk een groot aantal prijzen was uit te loven door de vraagstelling begrijpelijk te maken. Meer dan honderd inzendingen leverden slechts 2 winnaars op die beide vragen goed hadden. We hebben besloten ook dit jaar weer een weddenschap toe te voegen, in de periode voorafgaand. Antwoorden dienen uiterlijk 1 augustus binnen te zijn, maar er kan nu ook al gegokt worden. Er zijn drie vragen die beantwoord dienen te worden:

1) Zitten Arrow Classic Rock en Arrow Jazz nog op de kabel op 1 november a.s?
2) En op 828?
3) Staat de AEX op 1 november a.s. boven of onder de 250? (Mocht deze precies op 250 staan, wordt het antwoord ook goed gerekend.)

Antwoorden kunnen worden gestuurd naar Hans Knot en wel via HKnot@home.nl

Onder de goede inzenders worden drie gratis abonnementen verloot op het Freewave Media Magazine. Gelijk aan de vorige prijsvraag worden de winnaars van een gratis jaarabonnement op het Freewave Media Magazine tijdens de Radiodag 2009 in Amsterdam bekend gemaakt.

Rob Olthof en Hans Knot

Rillingen kropen recentelijk over de rug van de auteur nadat hij een pakket in de postbus had ontvangen met daarin niet alleen een tiental Panorama's uit het jaar 1950, een jaar waarin hij groeide naar de leeftijd van één jaar, maar tevens Wereldkronieken uit het jaar 1957. Tevens zaten er 10 exemplaren van de Panorama uit het jaar 1963 in. Het betrof vooral een exemplaar van het jaar 1963 dat zijn aandacht trok. Dit vanwege het gegeven dat hij op de internetsite www.mediapages.nl een langdurige serie artikelen publiceert, waarin hij allerlei herinneringen probeert boven water te krijgen. Of het nu de media, de muziek of andere (persoonlijke) herinneringen zijn, ze moeten ergens vandaan komen. Hij heeft sinds 1960 zelf veel geknipt, geplakt, gelezen en verhaalt maar er komt toch regelmatig veel materiaal beschikbaar door middel van aankoop via internet. Het moment dat hij een aantal pagina's van één van de publicaties van De Panorama uit maart 1963 las, was het een geval van absolute rilling. Immers, hij had in vele publicaties de praktisch gehele historie van de zeezenders beschreven en plots was er een totaal nieuwe openbaring. Laten we ons door hem begeleiden naar een plan tot realisatie van een commercieel televisiestation in internationale wateren in de maand maart 1963:

Karin Kraaykamp doopt de MV Argus

Het was een moment van totale verbazing toen ik recentelijk een verhaal tegenkwam geschreven door de toenmalige Panorama journalist Leo J. Capit. In de tijd dat de eerste geruchten schaars in de kranten waren verschenen over een plan te komen tot televisie vanaf een kunstmatig eiland voor de kust van Noordwijk en men zich ministerieel in Den Haag bij herhaling boog over de mogelijkheden een einde te maken aan de radio-uitzendingen, die sinds april 1960 vanaf de MV Borkum Riff werden uitgezonden vanuit internationale wateren, kwam Capit plotseling met het verhaal over een spoedige komst van commerciële televisie-uitzendingen gericht op Nederland. Hij beweerde in aanloop van het verhaal al maanden op de hoogte te zijn van plannen die 'zeer binnenkort ten uitvoer zullen worden gebracht.' Maar, zo voegde hij eraan toe: 'wij hebben geen ruchtbaarheid aan de plannen willen geven, omdat ze ons te onwaarschijnlijk en te fantastisch voorkwamen.

Vervolgens had de redactie van het tijdschrift tijdens een vergadering besloten toch maar tot een vroegtij-

dige publicatie over te gaan. Hierbij was het hen wel duidelijk dat de ondernemers achter het project niet blij zouden zijn met een verhaal in het weekblad. Ze zouden liever de publiciteit pas zien als het zogenaamde experimentele stadium achter de rug zou zijn. Maar in de jaren zestig had het lezerspubliek het recht op opening van zaken, mede omdat het verschijnsel van 'commerciële televisie' vele aspecten had, waaronder zeker ook bedenkelijke.

Het werkelijke verhaal meldde direct dat de daarop volgende zondagnacht om kwart over twaalf, zo had men uit de omgeving van mensen betrokken bij het project gehoord, de eerste beelden te zien zouden zijn. Die zouden worden uitgezonden vanaf het zendschip MV Argus, dat verankerd werd voor de Nederlandse kust, net buiten territoriale wateren, ter hoogte van Noordwijk. Het zendschip zou eigendom zijn van de in Liechtenstein gevestigde onderneming N.V. Teleview. Men wist te melden dat de televisiezenders aan boord gebonden waren aan de zogenaamde optische horizon: 'Niet voor niets staat in Lopik de hoogste mast van Nederland. Een mast hoger dan ooit kan worden gemonteerd op een schip. Daarom achtten deskundigen het dan ook onmogelijk, dat Radio Veronica op het stuk van televisie zou kunnen worden nagevolgd'. Volgens de auteur was het echter toch mogelijk televisiesignalen vanaf een schip uit te zenden over een radius van honderden kilometers. Aan land was dit nog niet waargemaakt, immers er stonden in Nederland in die tijd vele steunzenders om de televisiesignalen toch op een redelijke manier de huiskamers binnen te krijgen.

Waarom zou het dan wel mogelijk zijn geweest om dit te realiseren vanaf de MV Argus? Men had daarvoor de technische ondersteuning gekregen van professor Aloys Rinzelbach, de geestelijke vader van de zwevende TV zendantenne. Dramatisch gegeven was dat de bejaarde professor helaas de testuitzending zelf niet kon meemaken. Rinzelbach lag namelijk in de ziekenzaal van de Pentonville gevangenis in Londen. Hij was in Engeland opgepakt als ongewenste vreemdeling; een stateloze en zieke man, die volgens de Britse autoriteiten betrokken zou zijn geweest bij een spionageschandaal. Wel had de redactie van het weekblad nog een correspondent in de Britse hoofdstad verzocht een bezoekje te brengen aan Aloys Rinzelbach, maar deze bleek te ziek om vragen van technische aard zelf te beantwoorden.

Wie was nu eigenlijk professor Aloys Rinzelbach? Hij werd geboren in 1890 in Koningsbergen, dat gelegen was in het toenmalige Oost Pruisen. Later studeerde en werkte hij binnen de faculteit Natuurwetenschappen aan de universiteit van Dresden waar hij ook vele jaren werkzaam was en aan de ontwikkeling van de nieuwe antenne werkte. In 1962 vluchtte hij naar West Berlijn, waar hij gedurende 8 maanden 'op kamer' woonde. Daarna deed hij verschillende West Europese landen aan om belangstelling te kweken voor zijn uitvinding. In eerste instantie bleken alle verzoeken tot vertoning niet beantwoord. Op een bepaald moment zocht Aloys contact met een voormalige landgenoot die inmiddels al enkele jaren tot Brit was geneutraliseerd. Deze wist hem bij de juiste mensen te brengen ter demonstratie van de antenne in de Schotse Hooglanden. De redactie van de Panorama had nog wel een telefoontje gepleegd met Scotland Yard om meer te vernemen over de vermeende spionagebetrokkenheid, maar daar zweeg men in alle talen over Rinzelbach. In publicaties was wel terug te vinden dat er werd gezegd dat Rinzelbach als spion werd gezien binnen het toen grote Vassall schandaal.

Deze Vassall werkte gedurende de Tweede Wereldoorlog als fotograaf voor de Britse Luchtmacht en werd na de oorlog ambtenaar bij de Luchtmacht. Een overplaatsing volgde in 1954 toen hij werd benoemd tot Brits vertegenwoordiger bij de ambassade in Moskou, met marinezaken in zijn portefeuille. Vassall was homoseksueel, iets dat in die tijd ongekend was. Op een feestje werd hij aardig dronken gevoerd, waarna foto's werden gemaakt waarop hij zich plezierde met meerdere mannen. De foto's kwamen in handen van de KGB en bleken toen zeer comprimenterend voor Vassall te zijn. Hij werd vervolgens door de KGB gechanteerd en begon voor hen te spioneren. Duizenden documenten over Britse radarinstallaties, torpedoboten en antionderzeeër apparatuur kwam daardoor in handen van de KGB. Op een bepaald moment, begin jaren zestig van de vorige eeuw, liep een senior lid van de KGB, Anatoliy Golitsyn, over naar de VS en deze had kennis van Vassall's werk voor de Sovjet Unie. Hij werd dan ook gewaarschuwd tijdelijk zijn activiteiten voor de KGB stil te zetten.

Na zijn terugkomst in Londen werkte hij nog geruime tijd voor de KGB. Mensen in zijn omgeving vonden dat hij, vooral nadat hij naar een dure flat aan Dolphin Square was verhuisd, er kwistig op los leefde. Ze werden door

Aloys Rinzelbach

Vassall verteld dat hij een grote erfenis had gehad. In werkelijkheid kwam het vele geld hem vanuit Moskou en de kas van de KGB tegemoet.Op 12 september 1962 werd hij uiteindelijk opgepakt en gearresteerd wegens spionage. Hij heeft toen een volledige bekentenis afgelegd maar er was vrijwel direct sprake van handlangers. Vassall werd uiteindelijk tot 18 jaar gevangenisstraf veroordeeld en één van de vermeende handlangers zou de uit Dresden afkomstige Aloys Rinzelbach zijn geweest. Bewijs is er echter nooit echt geweest. Wel dient nog vermeld te worden dat Rinzelbach, voordat hij werd gearresteerd, het succes van het testen van zijn uitvinding uitgebreid had gevierd in het Savoy Hotel in Londen. Hier had hij plotseling bezoek gekregen van de Nederlander mr. H.M. Janse Sieverdingh, die als eerste bij hem kwam en dus de uitvinding voor veel geld claimde voor het televisieproject Televiewer.

Een dag na de aankoop van de ontdekking door Televiewer keerde Janse Sieverdingh terug op het vliegveld Schiphol en werd hij geconfronteerd met het nieuws dat de uitvinder Rinzelbach was gearresteerd in Londen. Op de vraag, waarom het was gebeurd, wist Janse Sieverdingh slechts te melden: "Ik weet het niet, men kan van alles veronderstellen. Wij zijn zeer met zijn lot begaan, maar kunnen momenteel niets voor hem doen. Onze geldige overdracht gebeurde nadat Aloys ons de tekeningen ter beschikking stelde. Het geld is inmiddels van onze rekening afgeschreven. Wij zijn dus nu volledig eigenaar van het procedé. Maar het gebeurde werpt een schaduw over onze vreugde om de eerste experimentele televisie-uitzending vanaf ons zendschip Argus.

Ook had een journalist van de Panorama een bezoek gebracht aan Rotterdam waar een bekende voor het Nederlandse kijkerspubliek woonde: Karin Kraaykamp. Ze was zes jaren lang onbetwist het gezicht geweest als de VARA televisieafdeling zendtijd had. De omroepster had in 1961 ontslag genomen

Karin Kraaykamp

om daarna haar eigen weg te gaan. Met de komst van het commerciële televisiestation waren er vervolgens nieuwe kansen voor haar gekomen. Tussen de periode van het verlaten van de VARA had ze wel de nodige programma's voor Radio Veronica gepresenteerd, vooral op het gesponsorde vlak. Zo had ze programma's gepresenteerd voor lakverven, dekens, textiel en sigarettenaanstekers. Verder deed ze veel ander commercieel werk. Met grote zekerheid wist de Panorama te melden dat deze zelfde Karin Kraaykamp het gezicht zou worden van het televisiestation Televiewer Argus.

Uit de school werd er geklapt met de mededeling dat deze Karin in de maand juni 1962 de persoon was geweest die de MV Argus op een scheepswerf van het Noord-Ierse plaatsje Clunsport, nabij Belfast, ten doop had gehouden. Als president commissaris van de onderneming Televiewer werd ook door haar mr. H.M. Janse Sieverdingh opgevoerd. Over de eerder gememoreerde zwevende antenne kon men melden dat de bij de zo succesvolle revue 'My Fair Lady' betrokken Amsterdammer Piet Meerburg de persoon was die de stateloze professor Rinzelbach naar Nederland had gehaald voor ontplooiing van zijn technisch vernuft. Het zou voor het eerst in het openbaar zijn uitgetest in het voorjaar van 1962 en wel in de Schotse Hooglanden in de omgeving van het dorp Perth. Men had vooraf toestemming moeten vragen voor de testen van de Britse regering. Volgens de omschrijving bestond de antenne-installatie tijdens de proef uit een lier, waarop een antennedraad van ettelijke honderden meters lengte gewonden was. Aan het einde daarvan bevond zich een staaf met uitsteeksels. Het betrof de eigenlijke antenne, niet ongelijk aan die de Nederlandse kijkers kenden van het toenmalige NTS pauzebeeld. De staaf was op zijn beurt bevestigd aan een samenstel van ballonnen, welke gevuld waren met waterstofgas, die het geheel op gewenste hoogte boven het aardoppervlak moest houden.

Een dergelijk experiment zou niet veel later door de technici van de Voice of America op één van haar zenderschepen met succes worden vervolgd, terwijl in de jaren tachtig van de vorige eeuw een experiment met de ballonantenne via Laser 730 finaal mislukte. De ballonnen waren voorzien van een automatisch werkende 'corrigensmotor' die in feite het geheim van de uitvinding vertegenwoordigde. Leo J. Capit destijds: 'De motor drijft een

propeller of stuwstraal aan, die tegenkracht levert op de wind en de ballonnen met de antenne vrijwel onbeweeglijk in het luchtruim houdt.'

Bij het eerder gememoreerde experiment in Schotland werd gebruik gemaakt van een oude versperringsballon, afkomstig uit de Tweede Wereldoorlog, een zogenaamde 'blimp'. Voor het testen vanaf de MV Argus, zo wist de journalist al te melden, zou een voor het volk normale tros bolvormige ballonnen worden gebruikt met een totale doorsnee van zeven meter. Ze waren speciaal voor dit doel aangemaakt in een fabriek, die gevestigd was in het Zuid Duitse Augsburg, en twee maanden eerder bij Teleview afgeleverd. Volgens het verhaal was de president-commissaris van de N.V. Teleview, Janse Sieverdingh, professor Rinzelbach bij toeval tegengekomen tijdens een bezoek aan Londen: 'Tot de vriendenkring van de vermogende Nederlandse zakenman, die in het Franse Menton woonachtig is, behoort een Engelse ingenieur, die jarenlang deel uitmaakte van de technische staf van de BBC en die betrokken was bij het Schotse experiment.'

Volgens de overlevering was Janse Sieverdingh in een gebouw in Birmingham getuige geweest van de ontvangst van de testsignalen die vanuit de Schotse Hooglanden waren uitgezonden. Hij bleek enorm enthousiast te zijn geworden over het succes en had het idee dat dit veel geld zou kunnen maken indien het op commerciële basis werd opgezet. Meteen nadat de test succesvol had plaatsgevonden nam hij contact op met diverse zakelijke relaties in Nederland met het doel het televisieproject op te zetten. Met goed gevolg want, zo meldt het artikel, al op 27 mei 1962 werd de onderneming in Liechtenstein opgericht. Men had voor dit land wegens fiscale voordelen gekozen. Het volgende doel was het vinden van een groot en tevens geschikt schip om het televisiestation in te richten.

De zoektocht bracht een vertegenwoordiging van Teleview ondermeer naar een aantal havens in Noord-Ierland. Op een werf vond men een groot schip, dat bijna was afgebouwd. De werkzaamheden lagen stil daar de opdrachtgever, afkomstig uit Peru, in betalingsproblemen terecht was gekomen en de verplichtingen dus niet na kon komen. De vertegenwoordigers van Teleview konden vrij gemakkelijk tot overeenkomst komen met betrokken partijen om het schip over te nemen en het te laten afbouwen op een dergelijke manier dat het geschikt zou zijn voor het uitvoeren van de plannen te komen tot een televisiestation vanaf een zendschip.

Direct na de aankoop werd in het geheim een werkgroep geactiveerd, onder leiding van de eerder gememoreerde Karin Kraaykamp. Men diende zich te buigen over de toekomstige invulling van de programmering, waarbij ook gedacht moest worden aan de aankoop van buitenlandse series en het aantrekken van adverteerders. Dit zou het station financieel sterker maken. Ondertussen had het schip als een normaal vrachtschip de haven van het Noord-Ierse Clunsport verlaten om elders te worden ingericht als zendschip. De mensen achter de onderneming wensten niet bekend te maken waar dit zou gaan geschieden, immers hadden ze duidelijk in het achterhoofd de problemen die er een paar jaar eerder waren geweest toen de mensen achter Radio Veronica probeerden hun zendschip op internationale wateren te krijgen.

Leo J. Capit herhaalde in zijn berichtgeving nogmaals dat de testuitzending zou gaan plaatsvinden op de daarop volgende zondagnacht, om kwart over 12. Ontvangst technisch was ook het nodige voorbereid aangezien hij wist te melden dat het uit te zenden signaal op verschillende plekken in Nederland met gebruik van oscilloscopen zou worden gemeten en geanalyseerd. Hiervoor waren 15 ontvangstplekken ingericht, waaronder in Amsterdam, Arnhem, Meppel, Hengelo en Breda. Aan de hand van de gemeten resultaten zouden dan een week later de zendapparatuur en antenne-installatie beter worden afgesteld.

Janse Sieverdingh was trouwens helemaal niet blij met het feit dat de redactie van het weekblad, na diepgravend onderzoek, erachter was gekomen dat de

proefuitzendingen zouden gaan plaatsvinden: "Wij hadden het graag als onderonsje willen houden want er kan natuurlijk nog van alles aan mankeren. Maar nu u al zo op de hoogte bent mag u ook weten dat onze artistieke afdeling voor deze gelegenheid een speciaal showprogramma heeft gemaakt, dat op film is opgenomen."

De directie van Radio Veronica had in de daaraan voorafgaande jaren nogal problemen gehad om haar zendschip een vlaggenland te bezorgen en uiteraard was de vraag of de organisatie achter het televisieproject erin geslaagd was een registratie te regelen. De bemanning van het schip, zo had men uitgezocht, waren voornamelijk Nederlanders onder gezag van de toenmalig bekende Groninger kapitein G. Van der Hoest. Een antwoord op de vraag welk land dekkend was, werd dan ook niet beantwoord door Janse Sieverdingh. Een ander probleem speelde wel een voorname rol voor de organisatie: want op welk kanaal zou men moeten gaan uitzenden?

Op deze vraag wist hij wel antwoord: "In de experimentele aanloopperiode zullen wij gaan uitzenden op het vierde kanaal waarop ook de zender Lopik actief is. Maar wij beperken ons in de proefperiode onze activiteiten zorgvuldig tot de uren dat de zender in Lopik niet in de lucht is. Later zullen we zelf een eigen kanaal bepalen."

Het gegeven dat men voor dit kanaal koos, betekende wel dat kijkers, die niet afstemden op het kanaal van Lopik, een andere instelling van hun televisietoestel dienden in te stellen. Steunzenders in Roermond, Goes, Smilde, Markelo en Den Helder keken immers via een ander kanaal naar de programma's van de Nederlandse televisie.

Nog enkele gegevens over het toen toekomstige televisiezendschip MV Argus. Het schip had een brutoregisterton van 4000, aanzienlijk groter dan het toenmalige zendschip MV Borkum Riff van Radio Veronica. Aan boord van het zendschip was een goed geoutilleerde televisiestudio, maar deze was alleen voorbestemd om ingezet te worden als de weerselementen een ongewisse factor voor de bevoorrading zouden zijn. Met alles was dus rekening gehouden om de allereerste uitzending van Teleview Nederland tot een succes te maken. Het enige obstakel was echter dat de zondag dat de testuitzending plaats zou vinden, de allereerste dag van de volgende maand zou zijn.

Bronnen: Panorama, Jaargang 50 nummer 13.
Wikipedia Internet Archive

HANS KNOT

Internet surftips

Ook deze keer weer een aantal tips om te gaan surfen op internet. Allereerst een tip voor een station dat je zondermeer herinneringen zal terugbrengen aan de tijd van Radio Mi Amigo: **www.4kq.com.au**

TRAVELSERIES

Na vele jaren zagen we op de afgelopen Radiodag Peter Messingfeld rondlopen. Een zeer sympathieke Duitser die al jaren lang allerlei radioreizen maakt en daarvan via zijn internetpagina's een verslag maakt. Zo ook over zijn trip naar Amsterdam in november 2008:
www.travelseries.de/trav2008/trav08_2.htm

Ken Baird uit Schotland beloofde me op de radiodag trouwens een link te sturen naar een pagina van een locale krant waarin iemand zich uitgeeft als voormalig medewerker van Radio Caroline:
www.ayrshirehistory.eu/tadx/kilmarnock_standard_aticle.html

Martin stuurde een pracht pagina over de geschiedenis van Radio Nord waar ook een groot aantal downloads is terug te vinden: **http://radiohistoria.jvnf.org/indexnord.htm**

De orkesten van de BBC zijn altijd zeer duidelijk aanwezig geweest in de programmering van de BBC ten tijde van de zogenaamde 'needle restrictions': **www.mastersofmelody.co.uk**

Het is meer dan vier jaar geleden dat Alan Freeman overleed. Een aantal pagina's zijn interessant om eens te bezoeken:
www.youtube.com/watch?v=cPSFxbKHFA8

www.guardian.co.uk/news/2006/nov/28/guardianobituaries.radio

www.youtube.com/watch?v=NEnUASg1W1k

www.transdiffusion.org/.../all_systems_fre.php

We haalden al even aan dat de film 'The boat that rocked' in de maand april in de bioscopen komt. Hier is al een voorproefje te halen:
http://uk.youtube.com/watch?v=XnQc3lO4JDs&fmt=18

Herbert Visser tipte ons de volgende site waarop een nogal wazig verhaal omtrent een aantal radiobelevenissen:
www.unet-work.net/pjbosse/radio/radio.htm

MARTIN VAN DER VEN EN HANS KNOT

Commerciële banden
kunnen soms een goede noodzaak zijn

Op zoek naar een totaal ander onderwerp uit 1975 in mijn archief kwam ik materiaal tegen dat een heel duidelijk tijdsbeeld geeft van de enorme banden die de directie van de toenmalige zeezender Radio Veronica, vooral in de begin jaren zeventig van de vorige eeuw, had opgebouwd binnen de commerciële adverteerderwereld. Al eerder had een groot deel van dezelfde ondernemingen steun betuigd toen, op 31 augustus 1974, het station de zee diende te verlaten en er een einde kwam aan de uitzendingen op de 538 meter. Het werd stil. Maar in de week na de sluiting van Radio Veronica kwam er een speciale afleve-

ring van het Veronicablad uit, waarin niet alleen de verhalen in woord en beeld, betreffende de laatste uitzending, waren te zien maar ook een groot aantal bedankadvertenties van bedrijven die hadden geadverteerd op het station, maar tevens ook van de vele platenmaatschappijen die hun producten op het station hadden kunnen laten draaien.

ER ZIJN 33 ZENDGEMACHTIGDEN
IN NEDERLAND
ER IS ER MAAR ÉÉN WAARMEE
ÉCHT REKENING GEHOUDEN
MOET WORDEN

DAT IS VERONICA
DE ENIG ECHTE

publikatie aangeboden door de
stichting nederlandse top 40

In 1975 kwam op dinsdag 2 september een goede boodschap binnen op het kantoor van de VOO, de Veronica Omroep Organisatie, die was opgericht met als doel Nederlanders wakker te schudden, lid te worden en op die manier het nieuwe Veronica een plek te laten krijgen binnen het publieke omroepbestel. Even voor vier in de middag van die bewuste 2e september 1975, en na lang wachten, veranderde de stemming binnen het aanwezige team van somber en mistig in een uitgelaten feestvreugde. De flessen champagne konden worden ontkurkt. Vanuit Den Haag was het goede bericht gekomen dat de VOO kon worden voortgezet en er een nieuw loot aan het omroepbestel was toegevoegd. Met andere woorden: de VOO kreeg zendtijd al was het eerst maar als aspirant C-omroep. Op de zondag na de kerstdagen 1975 was de officiële start van de VOO, die synchroon ging met de opening van het toen ook nieuwe klassieke radionet, dat onder de naam Hilversum 4 werd geopend. Veronica, zoals de VOO nog steeds in de volksmond werd genoemd, had genoeg betalende en volgens de wet geldende leden, om omroep te mogen worden genoemd. De toenmalige minister van Doorn van CRM en zijn ambtenaren, hadden vaak genoeg geprobeerd, via allerlei afwijzingen, de VOO een voet dwars te zetten. Zo telden leden onder de 18 jaar, die geen kijk- en luistergeld betaalden, maar wel lid waren geworden van de VOO, niet mee bij de telling van het aantal leden van de VOO.

Maar gelukkig was het team wel op de 2e september 1975, gevolgd door een editie van het Veronicablad, waarin het feest werd gevierd. In het eerste nummer als officiële omroep werd door tal van adverteerders een ode gebracht aan de nieuwe omroep, waaruit andermaal een grote groep adverteerders die eerder op de zeezender adverteerden en zich als een pact achter de organisatie schaarden. Ruim 33 jaar na dato lijkt het me een goed idee een indruk te geven van de diverse adverteerders die destijds acte de presence gaven.

HANS KNOT

Lois feliciteert Veronica
namens alle dragers van levi's, lee, landlibber, mustang, 49 R, wrangler, jinglers
...en Lois dus

Van Harte Veronica...
PROMOGRAM BV WAAR TALENT ZICH THUISVOELT

VERONICA O.O.
SORRY
(dat het zo lang heeft geduurd)
Hartelijk gefeliciteerd met jullie eindelijk verkregen zendmachtiging.
International boekingskantoor
VOLENDAM
Namens: George Baker Selection, Cats, Dizzy Mario Band, Lint Gloria, Bonnie St. Claire, Left Side, Jee Rog, Circus, Next One, Mad Dog, Choice, Colours, Hope, Kleintjes Pils.

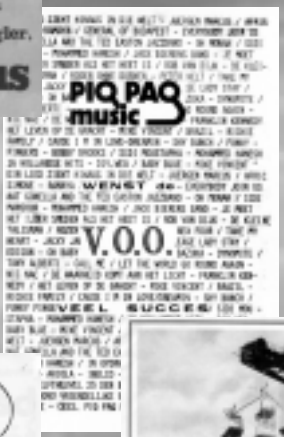
PIQ PAQ music
WENST
V.O.O.
VEEL SUCCES

SCHIEE...

De Beste Zendtijd Zijn Zendtijd van Wel Gelukken!

ja
veronica is terug nu op radio en televisie
Nog met weinig zendtijd, maar dat kan snel veranderen

PROFICIAT
MET DE VERWORVEN ZENDTIJD
V.O.O.
JOHNNY HOES
EN MEDEWERKERS
Publicatie: Johnny Hoes B.M.I.
p.o. box 70 Weert

Veronica, gefeliciteerd, bedankt en behouden vaart

Stichting Media Communicatie
Postbus 53121 - 1007 RC Amsterdam
Tel. (na 18.00 uur) 020-662 11 41
www.mediacommunicatie.nl
e-mail: verkoop@mediacommunicatie.nl
giro: 40 65 700 / bank: 98.80.40.301

CD's:

Ray Charles blues 4 cd's in 1 doos euro 19,-- PRACHTIG!!!
Peter and Gordon ultimate collection euro 10,--
Georgie Fame euro 8,--
Small Faces best of euro 10,-
Wim Sonneveld 20 mooiste liedjes euro10,-- Het mooiste van Wim Sonneveld euro 10,--
Dorus bij de marine euro 10,--
Dorus DVD euro 10,--
DVD serie: Historisch Nederland per deel euro 8,--: Willy Alberit, Corry Brokken, Max van Praag, Louis Davids, Toon Hermans, The Millers, Louis Bandy, Selvera's, Eddy Christian, Wim Sonneveld, Dorus
Walker Brothers euro 10,--
Seekers euro 10,--
Q'65: Revolution euro 10,--
Ray Conniff euro 10,--
Troggs euro 10,--
DVD Troggs live euro 10,--
Donovan best of (17 nummers) euro 13,--'
VERONICA TOP 1000 ALLER TIJDEN euro 20,--
VERONICA NEVER ENDING STORY euro 16,-- dubbel cd, nog leverbaar, maar hoe lang nog?
BESTE UIT DE TOP 40 (1965-1974) VAN BR MUSIC euro 17,--
4 CD box jaren 50 en 60 Deze box kost bij mediacommunicatie incl. verzendkosten euro 19,--
Abba: Definitive collection (2 cd's) euro 20,-- 18 hits euro 10,-- the visitors euro 10,-- Arrival euro 10,- (meer titels zijn leverbaar) **Adamo** Het beste van euro 10,-- (meer titels zijn leverbaar)
Willy /Willeke Alberti: Allermooiste van Willy euro 15,-- Portret van Willy euro 10,--Willeke haar liedjes euro10,--DVD Samen zijn (met Willy Alberti euro 10,-- Meer titels leverbaar
Herb Alpert & the tjuana Brass: definitive hits euro16,-- The very best of euro 10,-- Meer titels leverbaar
Animals The story of euro 15,-- The singles euro 16,-- Meer titels leverbaar
Beatles: alle titels leverbaar. CD's kosten euro 19,--
The Byrds: Sweatheart of the Rodeo euro 15,--Mr. Tambourine Man euro 15,--Turn turn turn euro 10,-- Younger than yesterday euro10,-- The Byrds euro 10,-- Essential Byrds euro 16 Byrds Sweetheart of the rodeo euro 10,- Turn turn turn euro 10,--Ballad of easy rider euro 10,-- Notorious euro 10,-- Meer titels leverbaar
Cilla Black best of euro 10,--
Marco Borsato: Wit licht euro 17,-- Alle cd's leverbaar voor euro 17,-- Tevens vele DVD's leverbaar
Freddy Breck: grootste hits euro 10,- -
Dave Berry The singles euro 10,-
Cocktail trio Hollands Glorie euro8,-- meer titels leverbaar
Chubby Checker hits euro8,--
Petula Clark essential euro 10,- Live at Royal Albert Hall euro 20,- Pye years euro 15,-- Petula Clark box euro24,--Cést ma chanson euro10,-- Petula Clark essential euro 10,-- Live at Royal Albert Hall euro 20,-- Pye years euro 15,-- Petula Clark box euro24,--Cést ma chanson euro10,--
Dave Dee Dozy Mick and Tich 100 tracks op dubbel cd euro 19,- (+ 64 pagina's boekje) CD Gold euro 8,--
Dido: Life for rent euro10,-- No Angel euro10,--
Drafi Deutscher Best of (dubbel cd) euro 15,--Essential euro 10,--
Donovan best of euro 14,-- 17 tracks Atlantis euro 10,-- Donovan best of euro 14,-- 17 tracks Atlantis euro 10,--
Bob Dylan: alle titels zijn leverbaar
Enya: and winter Came euro 18,- Watermark euro 18,-- Amarantine euro 18,50 en nog meer titels verkrijgbaar
Everly Brothers Gold collection euro 10,-- Veel titels nog leverbaar
Freddie and the Dreamers best of euro 10,-- A + B sides euro 10,-- Meer titels nog leverbaar

Uitverkoop:

Boeken: **Muziek in zwart wit** van Cor Gout euro 7,50 (nog 1 exemplaar over) en **Radio Mi Amigo deel 5** van Hans Knot: een veel te vroege herstart euro 7,50
DVD's: **A touch of Frost**, seizoen 4 & 6 in originele doos euro 15,-- per doos slechts 1 exemplaar nog aanwezig!

THE BOAT THAT ROCKED THE OCEAN: OVER DE ZEEZENDERS VAN DE JAREN 60: KOMT IN OKT UIT ALS DVD. PRIJS NOG ONBEKEND! U KUNT U ALVAST OPGEVEN VOOR DEZE DVD!